

Zlínská šermířská společnost

**BOJ S HOLÍ DLE MISTRŮ 15. A PRVNÍ POLOVINY
16. STOLETÍ NORIMBERSKÉ TRADICE**

Překlad: Petr Dujka
Podzim 2016

BOJ S HOLÍ DLE MISTRŮ 15. A PRVNÍ POLOVINY 16. STOLETÍ NORIMBERSKÉ TRADICE

Několik slov úvodem...

Vážený a ctěný čtenáři, mistře či studente umění šermířského, do rukou se Ti dostává studijní materiál, týkající se boje s holí. V tomto dokumentu, ctěný čtenáři, jsou obsaženy překlady ze čtyř rukopisů, pojednávající o boji s holí. Překládaní autoři jsou řazeni k následovníkům mistra Johannese Lichtenauera, dnes označované jako tzv. Norimberská skupina.

Podnětem pro vytvoření těchto překladů mi byla absence do češtiny přeložených zdrojů informací a technik o tom, jak zacházet s holí, ačkoliv je v současné době stále mnohými šermířskými skupinami tento boj ve více či méně zdařilé podobě prezentován. Snad tento malý střípek částečně přispěje do velké skládky poznání vznešeného *Kunst des Fechtens*.

Překlad byl vytvořen především pro potřeby Zlínské šermířské společnosti, však nechť slouží všem, komu se dostane do rukou jako studijní materiál či inspirace k dalšímu studiu. Překlad neobsahuje autory druhé poloviny 16. století, ač jsem si jich vědom. Zde je prostor pro další bádání.

Věnováno mé budoucí choti jako poděkování za velkou morální i psychickou podporu a za pochopení mé slabosti pro šerm.

Petr Dujka

PÁR SLOV O BOJI S HOLÍ

V současné době je za nejstarší známé dílo o učení mistra Johannese Lichtenauera považován rukopis kodexu HS 3227a z roku 1389 (dnes mylně nazýván jako „Kodex Doebringer“¹), vytvořený dnes neznámým autorem, pravděpodobně Lichtenaurovým žákem. Kromě obsáhlejších pasáží o boji s dlouhým mečem či o zápasu obsahuje také krátkou glosu o základních principech boje s holí:

[78r] *Hie hebt sich an fechte~ mit der stangen*

Wer do mit der stangen wil fechte~ lernen der sal von aller ersten wissen vnd merken / das eyn stange von rechte / sal czwelf spañen lang / seyn / vnd das daz fechten mit der stange~ / ist / aus dem swerte genomen / Vnd als eyner ficht mit dem sw^ote / zo fechte her och mit der stange~ / Vnd dy pñcipia / dy do gehoren czu~ sw^ote / als • vor • noch • ku~heit • rischeit • list klukheit etc dy gehoren och czu der stangen

[78r] Zde jest uvedeno, jak bys měl šermovat s holí

Kdo se chce učit šermovat s holí, ten by měl především zaprvé vědět a povšimnout si, že hůl by správně měla mít délku dvanácti pídí² a (za druhé) že šerm s holí vychází z šermu mečem a všechny a tak jak jeden bojuje s mečem stejně tak bojuje s holí. A principy, které náležejí k meči jako vor, nach, odvaha, uvážení, lstivost, chytrkost atd. náležejí rovněž k holi.

¹ Viz např. překlad GNM HS 3227a (Döbringer Fechtbuch) od Martina Fabiana z r. 2014, strana 28.

² Píd' (něm. *die Spannen*) je délková míra, odpovídající vzdálenosti mezi palcem a malíkem roztažené dlaně. Tato délka je standardizována na 19,7 cm, tedy necelých 20 cm. Anonymní autor nám tedy uvádí délku hole 12 pídí, tj. zaokrouhleně 240 cm.

Krátký odstavec nám dává dvě důležité informace, první z nich je, jak by měla být hůl dlouhá a za druhé, že zacházení s ní funguje na obdobných principech, jako boj s dlouhým mečem. Obširněji nás s touto „zbraní“ neseznamuje, snad proto, že dle autorova pohledu bylo vše podstatné řečeno (což není pro rukopisy rané německé školy nic neobvyklého).

Krátce se rovněž zmiňuje anonymní autor v rukopise Gladiatoria o důležitosti postoje, který je zdůrazněn pravým šermířem.

[55v] *Merkt aber ain stand mit der stangen daraus man alle hew genemen mag vnd alle stück vnd pruch die zu der stangen gehören*

[55v] Hled', abys měl s holí správné postavení, z něj lze provést všechny seký dle libosti a další kusy a prolomení, které k holi náleží

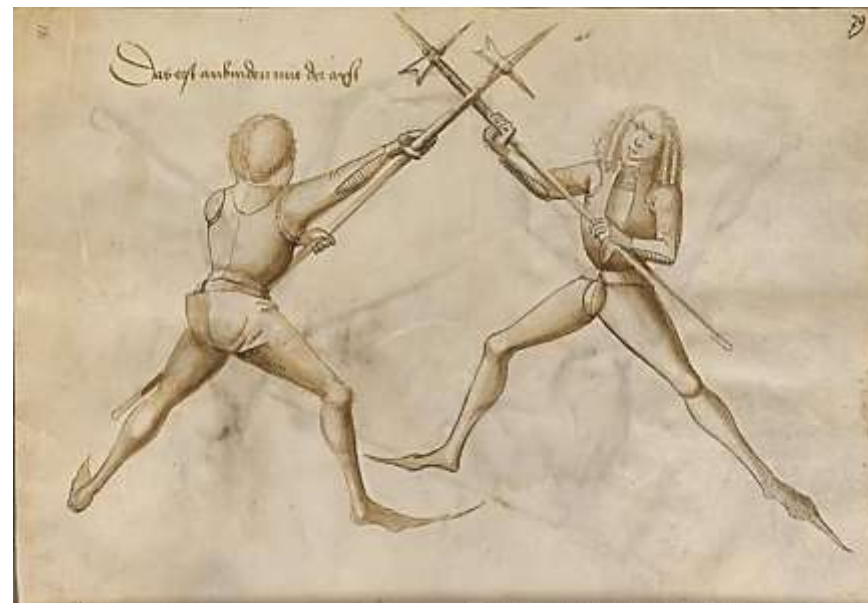
Rukopis jako první naznačuje způsob úchopu hole pro praváka (vůdčí ruka je pravá, podobně jako v meči). Způsobem úchopu tak dělí hůl na přední část (nad pravou rukou; v následujících překladech je označována jako *vorder ort*, tj. „vepředu postavený“ nebo přední hrot³), střední část mezi úchopem pravé a levé ruky (*zwischen beide Hände*) a zadní část (*hinder Ort*); v případě, že zahajujeme akci předním nebo dlouhým hrotem, bývá často zadní hrot označován jako *ander Ort*, doslovně přeloženo jako „další hrot“, nicméně stejně tak může jít o přední hrot v případě, když zahajujeme hrotem zadním.

Obdobný úchop můžeme nalézt i v rukopisu Hanse Talhoffera Cod. Icon. 394a z roku 1467, zde se však nejedná o boj s holí, ale s bojovým kladivem. I přesto zde lze předpokládat podobný princip práce s touto dřevcovou zbraní⁴. Povšimněme si pozice pravého šermíře a po srovnání s výše uvedeným rukopisem Gladiatoria nacházíme stejnou pozici.

³ V případě, kdy je hůl držena „nadlouho“, tj. že jednu ruku držíme těsně u zadního hrotu, druhou pak přibližně uprostřed (v závislosti na délce holi) a úchop se spíše podobá úchopu kopí s ostrým hrotem, je tento hrot označován také jako *lang Ort*, tedy dlouhý hrot.

⁴ Talhoffer se věnuje již v rukopise MS XIX. 17-3 (datován do let 1446–1459) boji

s kopím (folia 45r–49v). Ve ve zmiňovaném rukopisu Cod. Icon. 394a se věnuje boji s poleaxe. Ačkoliv principy budou pravděpodobně velmi podobné, překlad konkrétních technik těchto zbraní do tohoto dokumentu úmyslně nezahrnuji a mohou být tedy předmětem dalšího bádání.

[41r] *Das erst anbinden mit der axst.*

[41r] První navázání se bojovým kladivem⁵.

Prvním obsáhlejším dílem dílem o boji s holí je níže přeložený rukopis *Kunste Zu Ritterlicher Were* (MS KK5012) autora Petra Falknera z roku 1495. Ten popisuje boj s holí na šesti ilustrovaných a úvodním, neilustrovaném foliu. V úvodním odstavci se autor zmiňuje o tom, že bys měl použít pět seků, čímž

⁵ V soudobé němčině výraz *die Axt* označuje sekeru. Ačkoliv je tento tvar podobnější staroněmeskému *axst*, v šermířských kruzích jsem se setkal se zaužívaným anglickým výrazem „poleaxe“ nebo do češtiny překladané jako bojové kladivo. Povšimněme si také, že délka rašišť je oproti tělu kratší a odpovídá tak více délce hole, jakou popisuje Paulus Hecotor Mair (viz níže).

zřejmě opět odkazuje na boj s dlouhým mečem a pět *meisterhauen*, tedy mistrovských seků.

Obširněji nás informuje na počátku 16. století svobodný mistr Andre Paurnfeyndt. Rukopis byl součástí rukopisu Germ.Quart 2020, dnes známého především jako Goliath z roku 1510. Verze obsahuje pouze text. Ve vydání rukopisu *Ergründung Ritterlicher Kunst der Fechterey*, který poprvé vyšel ve Vídni roku 1516, se objevují ilustrace základních výchozích pozic pro boj s holí. U níže uvedeného překladu jsou použity ilustrace z roku 1538, publikovaným Willemem Vorsternem v Antverpách. Ilustrace jsou vždy uvedeny na začátku sekce, kterou popisují.

Ve 40. a 50. letech 16. století augsburský sběratel a kompilátor několika šermířských spisů Paulus Hector Mair vytvořil ve svém rukopise *Opus Amplissimum de Arte Athletica* část, zabývající se kromě dalších, netypických zbraní jako srp nebo cep, i boj s krátkou holí. Rukopis vyšel v několika verzích. Autor ve srovnání se svými předchůdci nám předkládá obširně pasáže, jak s krátkou holí bojovat. Jeho odstavce doplněné pestrobarevnými ilustracemi autora Jörga Brauna mladšího, zobrazují výchozí pozice obou šermířů. Text k nim se nejprve zabývá popisem úvodních pozic, na něž následně navazuje útok a protiútok, na který navazuje další protiútok atd. Oproti starším mistrům jsou tyto popisy poměrně složité, autor se v nich zabývá jednotlivými pohyby nohou, věnuje se navázání shora i zdola z obou stran.

Posledním dílem, které přiřazuji do vymezeného časového období je Antonius Rast Fechtbuch (Schätze Nr. 82). Antonius Rast byl německý šermířský mistr, aktivně činný v první polovině 16. století (v letech 1522–1523 byl kapitánem německého Cechu svatého Marka, známým též pod označením „Marxbrüdr“).

Na sklonku svého života začal tvořit svůj rukopis, zabývající se opět tradičními disciplínami německé školy – zápas, tesák,

dlouhý meč⁶ i tzv. *roßfechten* atd. Nachází se zde i osm kusů boje s holí. Některé kusy, na kterých je v textu poukázáno, jsou velmi podobné s výše uvedeným dílem Petra Falknera z roku 1495. Dílo bylo dokončeno až v roce 1553, čtyři roky po smrti Antonia Rasta. O dokončení

a vydání rukopisu se postaral nám již známý Paulus Hector Mair. Svým obsahem ho proto řadím ještě do první poloviny 16. století, neboť v tomto období pravděpodobně vznikl.

Antoniem Rastem díla, zabývajících se holí nekončí. Ve své páté knize se boji s holí, halapartnou a kopím zabývá zvučné jméno – mistra Joachima Meyera ve svém díle *Gründtliche Beschreibung der Kunst des Fechtens* (1570). Boji s holí se také věnuje anonymní autor v rukopisu *Das Andere Theil Des Newen Künstreichen Fechtbüches*, datovaný do roku 1591 (Cod.Guelf.83.4 Aug.8°). Z autorů první poloviny 17. století lze ještě zmínit např. Jacoba Sutora. Tyto nám doposud známé rukopisy jsou dostupné ve skenech na internetu, a tak mohou být předmětem dalšího bádání.

Nyní následují jednotlivé chronologicky řazené překlady čtyř výše uvedených mistrů. Transkribce textu je uvedena kurzivou, překlad je normálním písmem. Kurzívy je užito i v případě, kdy překládaný výraz tvoří v německém názvosloví specifický výraz (např. *überlaufen*), které lze přeložit, avšak dle mého názoru by měly tyto výrazy být šermířům, zabávajícím se německou školou, známé.

⁶ O rukopise více viz Martin Fabian (2012): Codex wallerstein a Anton Rast: < <http://sermiari.sk/codex-wallerstein-a-anton-rast/>>.

CITACE PŘEKLÁDANÝCH RUKOPISŮ

- Manuskript Nuremberger Hausbuch (MS 3227a), Germanisches Nationalmuseum v Norimberku, Německo, anonymní autor, datováno do roku 1389, sekce boj s holí, folio 78r, transkripce 78r (transkripce Dierk Hagedorn).
- Manuskript Gladiatoria (MS Germ.Quart.16), Biblioteka Jagiellońska v Krakově, Polsko, datováno do let 1435–1440, sekce boj s holí, folio 55r, transkripce Kristian Babic a další.
- Manuskript Kunste Zu Ritterlicher Were (MS KK5012), Kunsthistorisches Museum ve Vídni, Rakousk, autor Petr Falkner, datováno do roku 1495, sekce boj s holí, folia 58r–61r, transkripce Dierk Hagedorn.
- Manuskript Ergründung Ritterlicher Kunst der Fechterey, autor Andre Paurneyndt, datováno do roku 1510 (součást manuskriptu Goliath (MS Germ.Quart 2020), folia 75r–84v, transkripce anonymního autora.
- Manuskript Rast Fechtbuch (Reichsstadt “Schätze”Nr. 82); Statdtarchiv v Augsburgu, Německo, autor Antoniu Rast, datováno do roku 1553, sekce boj s holí, folia 65r–68v; transkripce Werner Ueberschär.
- Manuskript Opus Amplissimum de Arte Athletica (Cod.icon. 393); Bayerische Staatsbibliothek v Mnichově, Německo, autor Paulus Hectoir Mair (ilustrace Jörg Breu mladší), cca 1540, sekce boj s krátkou holí, folia 155r–160r.
- Manuskript Opus Amplissimum de Arte Athletica (Cod. 10825/10826); Österreichische Nationalbibliothek ve Vídni, Rakousko, kompilace Paulus Hectoir Mair (ilustrace Jörg Breu mladší), cca 1550, sekce boj s krátkou holí, folia 154r – 165r, transkribce Dieter Bachmann.
- Manuskript Opus Amplissimum de Arte Athletica (MSS Dresd.C.93/C.94); Sächsische Landsbibliothek v Drážďanech, Německo, kompilace Paulus Hectoir Mair (ilustrace Jörg Breu mladší), cca 1550, sekce boj s krátkou holí, folia 183r – 191v, transkribce Pierre-Henry Bas⁷.

⁷ Ostatní zroje informací, použitých při tvorbě tohoto textu jsou uvedeny na konci.

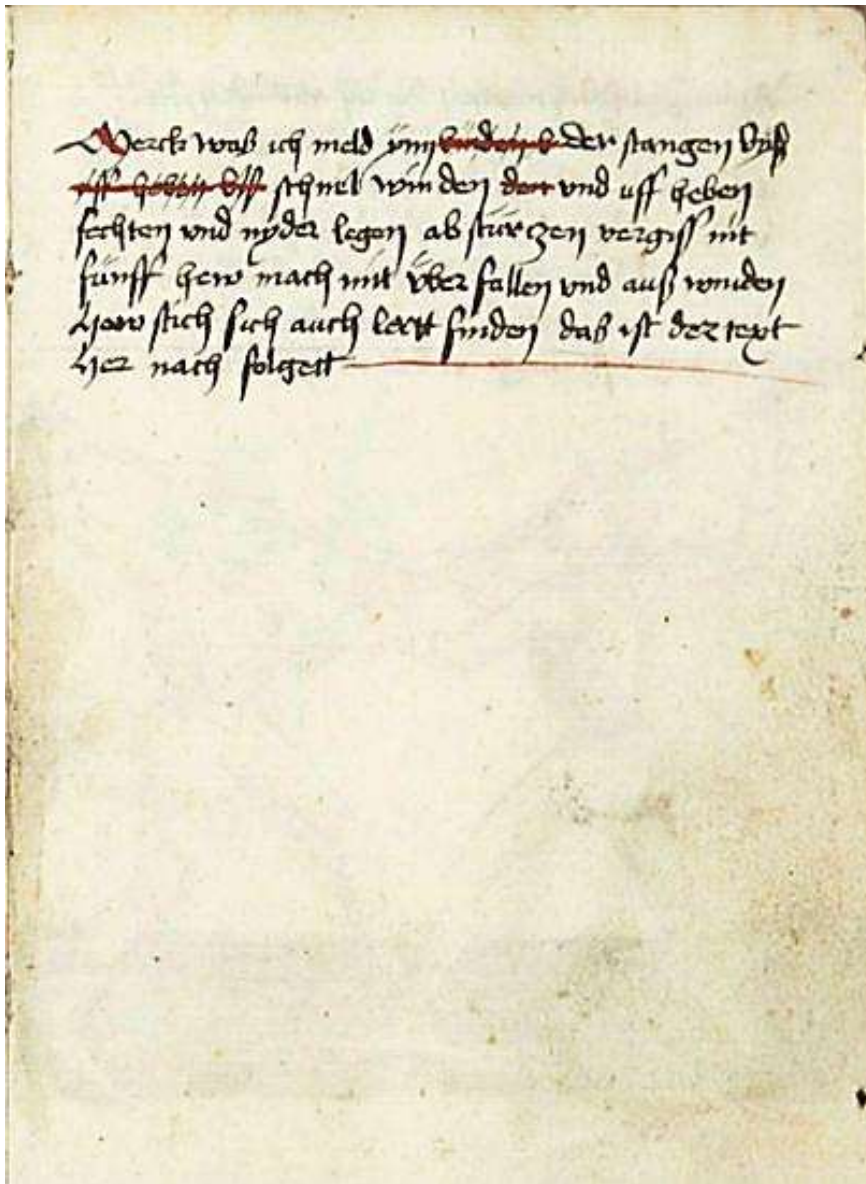
1495

Petr Falkner

Kunste zu ritterlicher Were

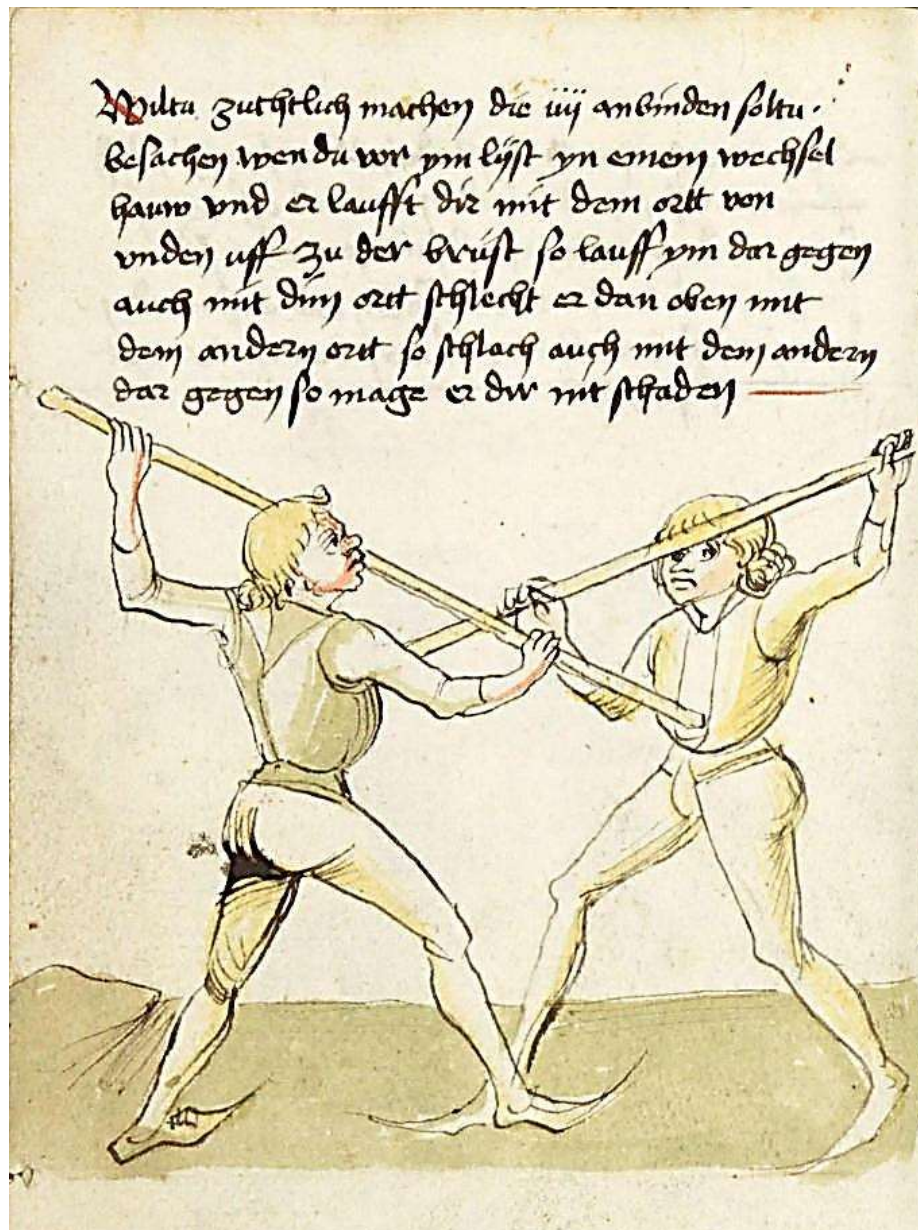
folia 58r–61r

[58r] Merck was ich meld *im stangen* der stangen das ist ~~geschick~~ ~~off~~ schnell winden den und uff geben fechten und nyder legen ab stürzen vergiss nit funff hew mach mit über fallen und auß winden haw stich sich auch lertt finden das ist der text her nach folget

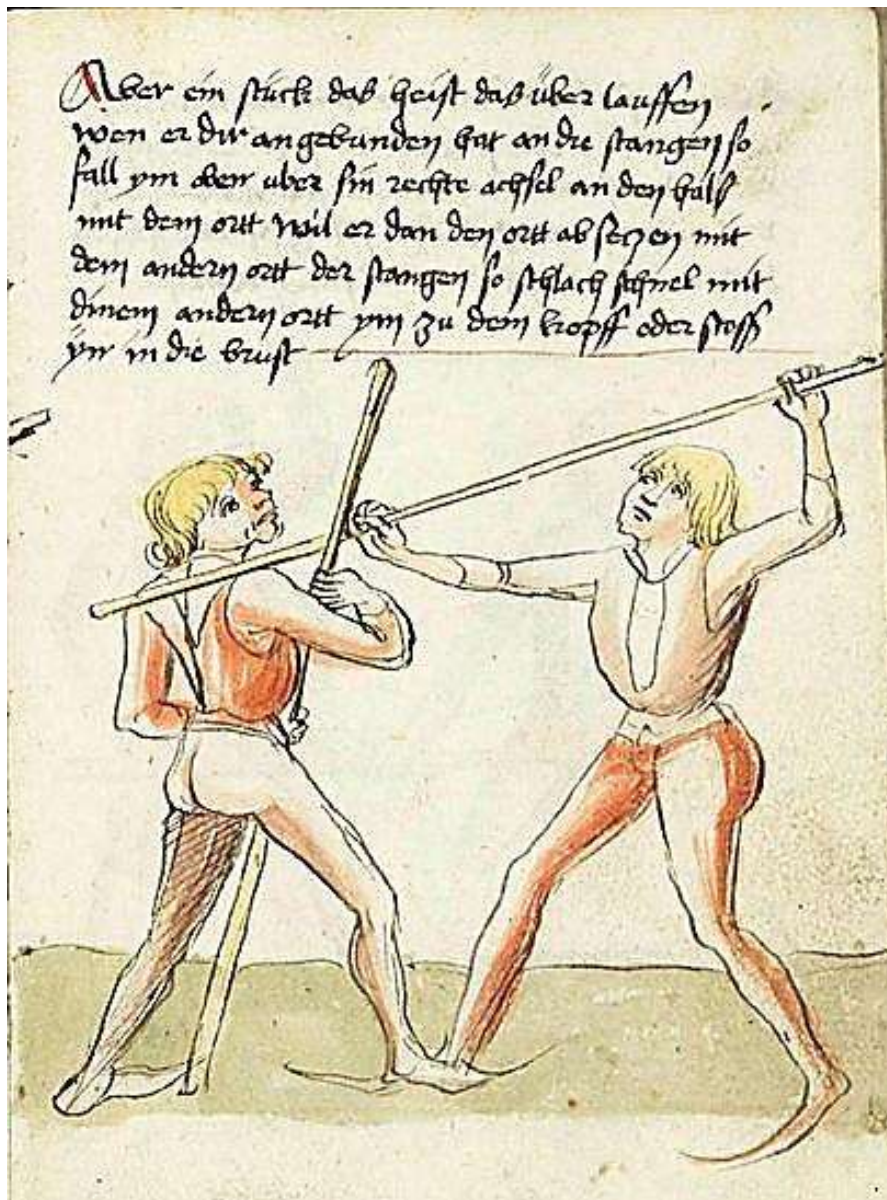
[58r] Hleď, co ti říkám: holi bys měl rychle otáčet (*windovat*) a měl bys shora a zdola šermovat a převracet. Nezapomeň provádět pět seků s přepadnutím a z odvracení bodů by ses měl naučit, to je to, co nalezneš dále v textu.

[58v] Willst du vorbildlich sein, sollst du die vier Anbinden ausführen. Wenn du dich vor ihm im Wechselhau befindest und er dir mit dem Ort von unten hoch zur Brust läuft, so lauf ihm ebenfalls mit deinem Ort dagegen. Schlägt er dann oben mit dem anderen Ort, schlag auch mit dem anderen dagegen. So kann er dir nicht schaden⁸.

[58v] Chceš-li se předvést, měl bys čtyři navázání vykonat. Když se před ním v převráceném seku (*wechselhau*) nacházíš a on ti hrotem ze spodu vysoko k hrudi jde, tak jdi mu rovněž se svým hrotem proti. Udeří-li tě pak svrchu druhým hrotem, udeř svým druhým také proti. Tak ti nemůže uškodit.

⁸ Tato textová pasáž se nachází v obdobném znění v rukopisu Germ.Quart 2020 (Goliath) z r. 1510, folio 85r.

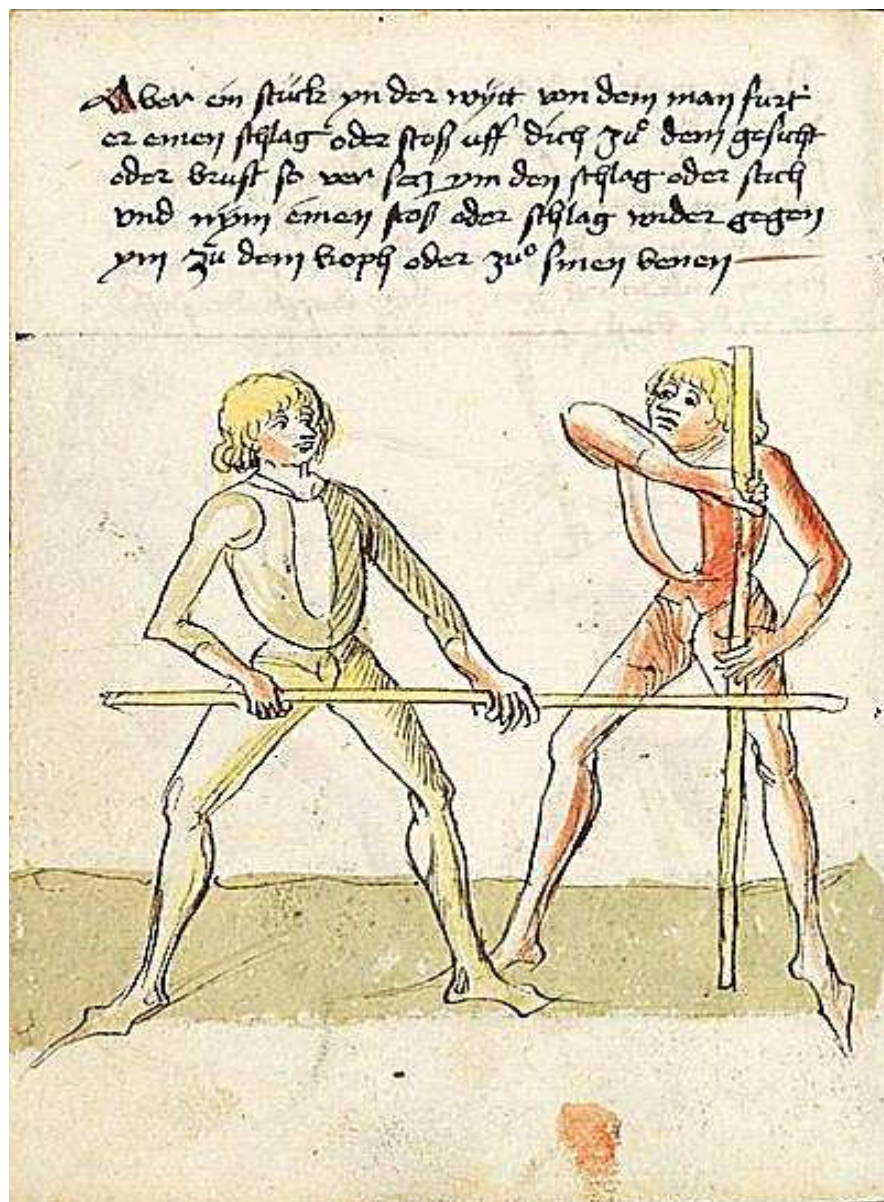

[59r] Ein weiteres Stück, welches Überlaufen heißt: Wenn er dir an die Stange angebunden hat, fall ihm mit dem Ort oben über seine rechte Schulter an den Hals. Will er dann den Ort mit dem anderen Ort der Stange absetzen, schlag ihm schnell mit deinem anderen Ort zum Kopf, oder stoß ihm in die Brust⁹.

[59r] Jeden další kus, který se nazývá přesáhnutí (überlauffen). Když se ti navázal na hůl, padni mu dolů hrotem svrchu nad pravým ramenem na krk¹⁰. Bude-li pak chtít hrot se svým druhým hrotem odstranit, udeř mu rychle tvým druhým hrotem do hlavy nebo mu dej ránu na hrud'.

⁹ Tato textová pasáž se nachází v obdobném znění v rukopisu Germ.Quart 2020 (Goliath) z r. 1510, folio 85v.

¹⁰ Viz folio 65r ve fechtbuchu Antonia Rasta.

[59v] Ein weiteres Stück aus der Entfernung zum Gegner: Führt er einen Schlag oder Stoß auf dich zum Gesicht oder zur Brust, so versetz ihm den Schlag oder Stich. Mach erneut einen Stoß oder Schlag gegen ihn, zum Kopf oder zu seinen Beinen.

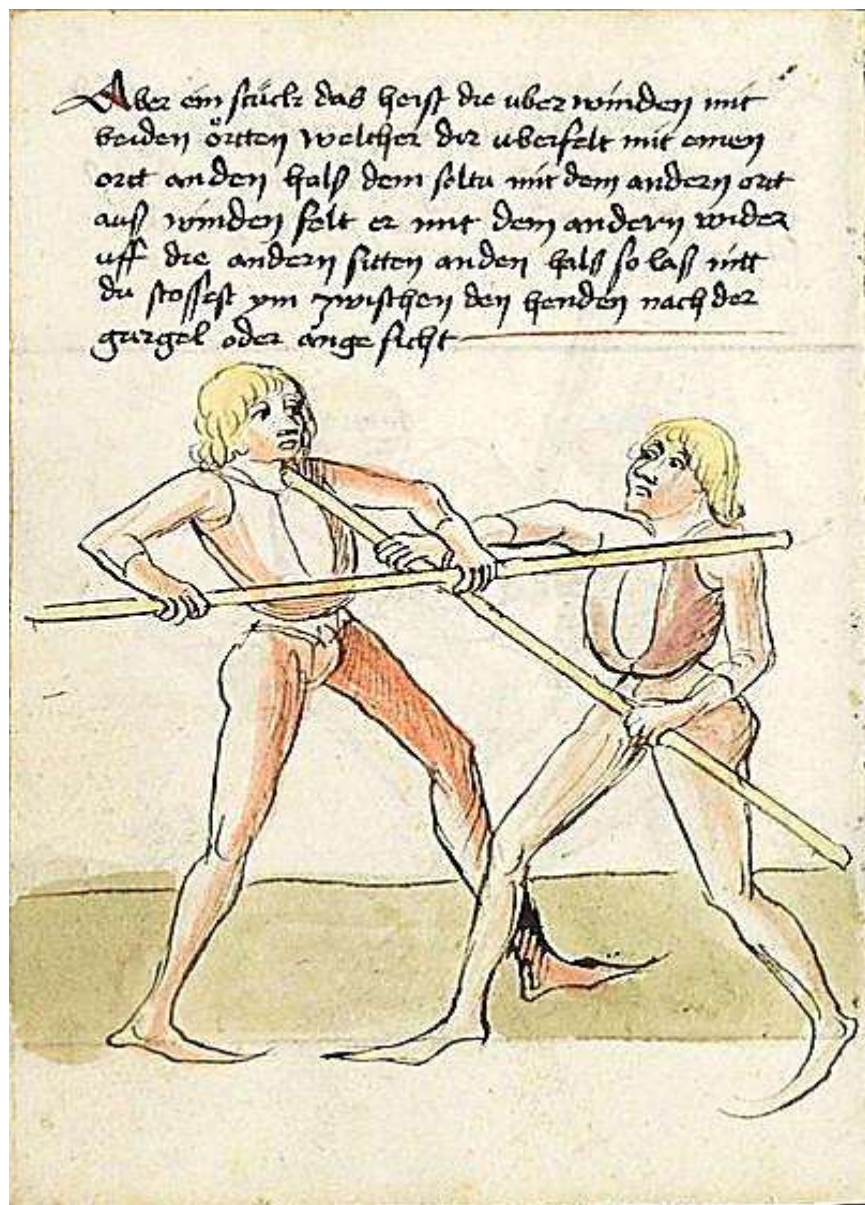
[59v] Jeden další kus ze vzdálenosti (odstranění) k soupeři: Vede-li úder nebo ránu na Tvůj obličej nebo hrud', tedy odvráť mu úder nebo bodnutí. Učiň znovu úder nebo ránu proti němu, k hlavě nebo k jeho noze.

[60r] Beachte ein weiteres Stück: Wenn er dir rasch anbindet und du ihm gleichfalls von oben, greif seine Stange an die deine, und drück ihm die Finger. So muß er die Stange loslassen. Das nennt sich der Kloben.

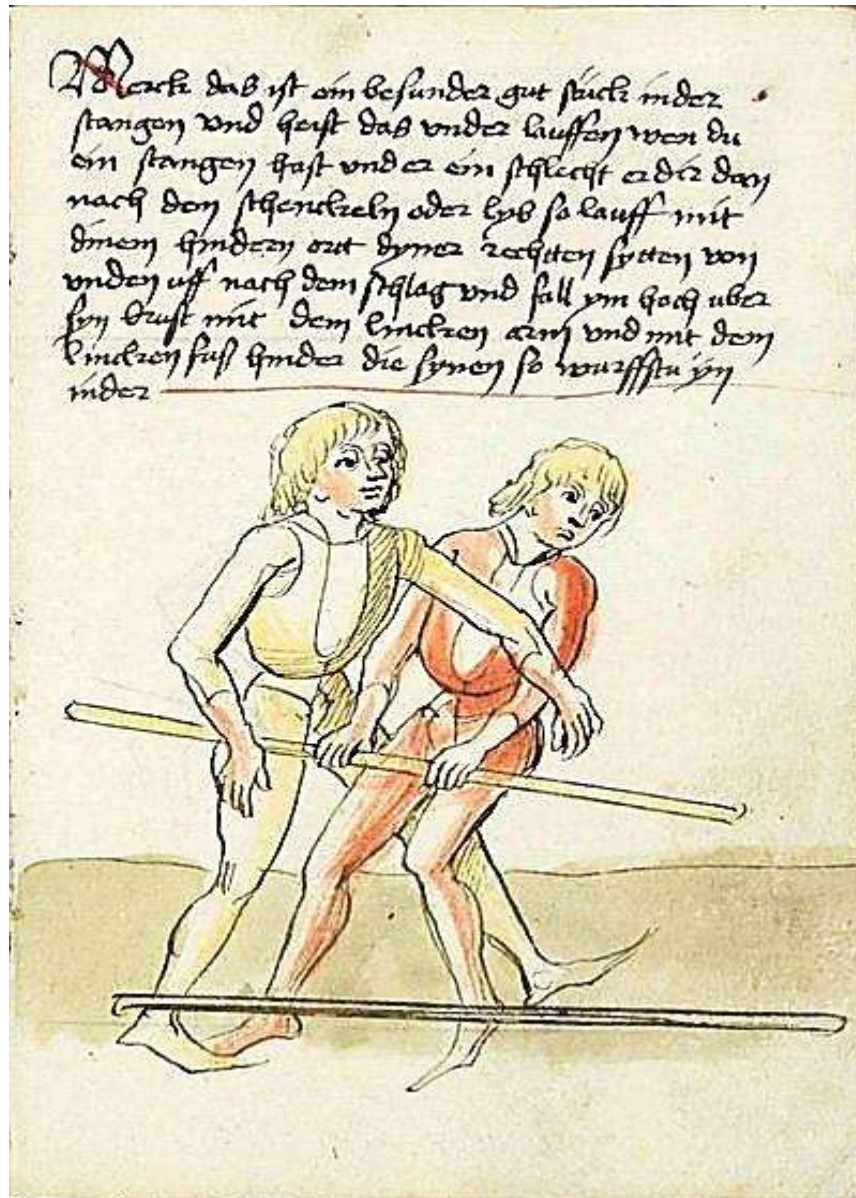
[60r] Dbej dalšího kusu: když se ti rychle naváže a ty se mu navážeš rovněž svrchu, uchop jeho hůl na svoji, a stlač mu prst. Tedy musí hůl pustit. To se nazývá kláda¹¹.

¹¹ Viz folio 67r ve fechtbuchi Antonia Rasta.

[60v] Ein weiteres Stück, welches das Überwinden mit beiden Örtern heißt: Wer dich mit einem Ort am Hals anfällt, dem sollst du mit dem anderen Ort auswinden. Fällt er mit dem anderen auf der anderen Seite wieder an den Hals, so zöger nicht, sondern stoß ihm zwischen den Händen zur Kehle oder zum Gesicht.

[60v] Jeden další kus, který se nazývá „překonání s oběma hroty“: Kdo ti s hrotem zaútočil na krk, pak měl bys s druhým hrotem přetočit. Zaútočí-li znovu s druhým hrotem na druhu stranu (do dalšího odkrytí) na krk, neváhej, ale dej mu ránu mezi ruce k hrdlu nebo k obličejí.

[61r] Beachte dieses besonders wirkungsvolle Stück mit der Stange. Es heißt das Unterlaufen. Wenn du eine Stange hast und er ebenfalls und er dir dann zu den Schenkeln oder zum Körper schlägt, so lauf mit deinem hinteren Ort auf deiner rechten Seite von unten hoch dem Schlag nach. Fall ihm mit dem linken Arm hoch über seine Brust und mit dem linken Fuß hinter seine, so wirfst du ihn nieder¹².

[61r] Dbej tohoto zvláště účinného kusu s holí: Nazývá se podběhnutí. Když máš hůl a on ji rovněž má a chce tě udeřit na stehno nebo na tělo, tedy proběhni se svým zadním hrotem na jeho pravou stranu zespod vysokým úderem. Shod' jej svým levým ramenem z vysoka na jeho hrud' a levou nohou za něj, tedy jej shodíš dolů.

¹² Následuje prázdná strana a na straně další se nachází úvodní slova k boji s tyčovými zbraněmi ve zbroji. Viz folio 62r a další.

1510

Andre Paurnfeyndt

Ergründung Ritterlicher Kunst der Fechterey

*Text pasáží z rukopisu Goliath (MS Germ.Quart 2020, doplněné o pasáže z výše
uvedeného díla včetně ilustrací z tištěné verze z roku 1538.)*

folia 75r–84v

[77r] Annpinnden.

Die stangen hat acht versatzunng, vier im annpinnden, obe zwo unnd unnden zwo, unnd zu baiden seiten aine in yeder hannt, und zwo miten in der hannt,

[77v] Stuckh.

Wenn du annpinndest, oben von der rechten hannt, in sein stannng, wie zuvor gemalt stet, so scheus ime den ort ine die prust, oder arbeit in yper die stannng, zu der rechten agsl, vert er dir das, so schlag in unnden in, sein rechte seiten, mit dem annderen ort, oder pinnt außen an sein stannng, und schlag er von der rechtn hannt weg,

[78r] Stuckh.

Wann du ainen annpinnst, mit wehlcher hant es sey, so halt die vorderenn hannt still, unnd zuck mit der anndern hannt, die stannngen behennt, an dich, mit der rechten hannt stoß in in die prust,

Stuckh.

So du ime oben anpinnst, so bleib mit dem selben ort an seinner stannngen, unnd lauf ime mit dem anndern ort unnden an sein stannngen, arm, und heb in auf mit gewalt, und lauf ime ganntz durch, und wirf in yber ain pain,

Bruch.

Wann dir das einer thut / so scheuß ihm dein ort über seine stangen / schlahe ihn mit dem andern ort auff seinen kopff.

[77r] Navázání (vazba).

V boji s holí jest osm odvráčení, čtyři v navázání, dvě nahoře a dvě dole, na obě strany, jedno z každé ruky, a dvě střední.

[77v] Kus.

Když se navážeš shora z pravé strany na jeho hůl, jak to zde stojí vyobrazeno, tedy namiř mu hrot na jeho hrud', nebo pracuj s horní částí hole k pravému rameni. Odvrátí-li to, udeř mu zespod na jeho pravé straně druhým hrotem, nebo se navaž zvnějšku na jeho hůl a udeř jej směrem z pravé strany.

[78r] Kus.

Když se na jednoho navážeš kteroukoli rukou, tedy drž přední rukou pevně a trhni druhou rukou, ve které držíš hůl, pravou rukou ho udeř do hrudi.

Kus.

Tedy ses mu svrchu navázal, zůstaň svým hrotem na jeho holi a projdi mu druhým hrotem pod jeho holi na jeho ruku a zatlač na něj silou a projdi mu zcela skrz a vrhni jej přes nohu.

Prolomení.

Když ti takto učinil, tedy vraž mu svůj hrot přes jeho hůl a udeř jej druhým hrotem na hlavu.

[78v] Stuckh.

Pinnt dir ainner oben an mit halber stanngen, so nimb sein oberr ort, mit deinerm unnthern, ort, weg von der hannt, Trit, stoß, unnd schlag, so magst weiter zu arbeit kümen an schaden

[79r] Bruch.

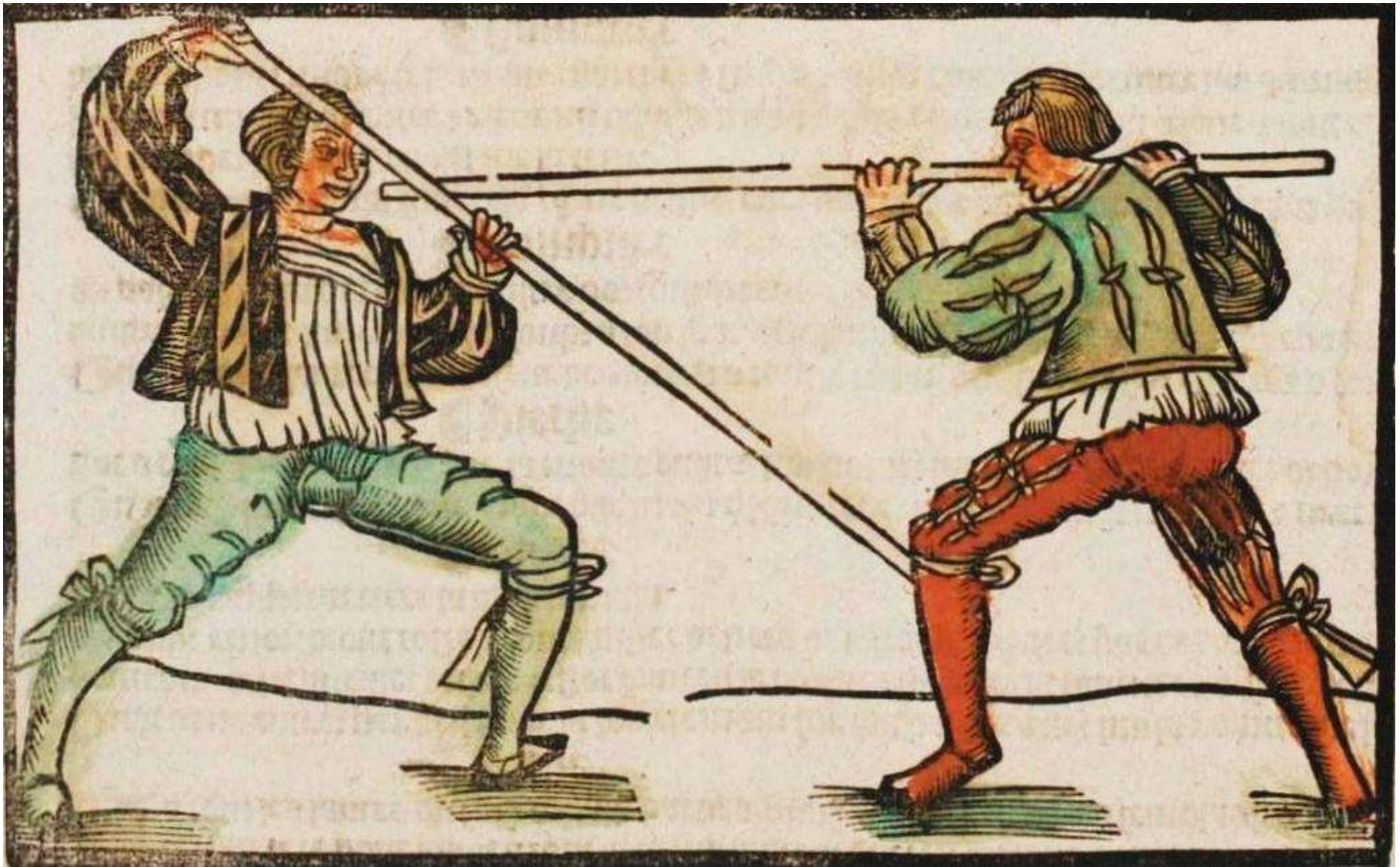
Wann dir ainer deine ort wegnimbt, so laß ime den annderen ort / inn sein gesicht schessen, unnd fall in die geschantz versatzunng, stosst er aber, wenn ab vom gesicht so er stich wider in gewalt legt.

[78v] Kus.

Navázal se na tebe shora polovinou hole, tedy odeber jeho svrchní hrot svým spodním hrotem. Kopni, zraň a udeř dle libosti a přejdi další práci jemu ke škodě.

[79r] Prolomení.

Když ti jeden tvůj hrot odebere, tedy nechej mu druhý hrot vrazit do obličej a padni mu s pevným odvrácením, odrazí-li však, odvráť mu z obličej, tedy on znovu bodá do silného postavení.

[79v] Stukh.

Leger dich inn die versatzunng, deinn stanngen for dūr auff der erdt, denn anndern ort, form gesicht, stosst dir ainner zu, winnt ime sein stannng über die hannt, mit deiner stannngen, dar mit du in plesst, mit dem stoßs frelich nach, gegen seinem gesicht

[80r]

Wenn dir einer dein stannng auswinnt, so weich ime auß seinem stos, unnd wirf [den] [o]rt in ob[e]rn kopf, so gewinstu ein follinngen straih mit der versatzung.

Stuckh.

Schlecht dir einer zu unnden zu den fuessen, oder zum knorren, so wirf deinn stannngen, auf deine linnke seittn, mit dem drit, far fur auf die ert gegen seinem straih, unnd sprinng mit dem rechten fueß hinter seinen linncken, so gewinnstu im ain vortail an,

[80v] Stuckh.

Stoß ime inwendig zu seinem gesicht, wert er das so zuckh, unnd stos zu der anndern seittn, wert er abermals, unnd wenn dir deinen stos ab, so far mit dem anndern ort, yber seinn rechte agsl, umb den halls, unnd sprinng mit dem rechten fueß hinter seinen linnkhen, und wirf in daryber,

[81r] Pruch.

Wenn dir einer mit seinr stannngen umb den hals, fort, so begreiff ime seinn rechten arm mit deinn linncken hannt, unnd wenn dich von ime auff dein rechten seitn, unnd wirf ime yber deinn linkh hufft.

[79v] Kus.

Nacházíš-li se v odvrácení, tvoje hůl je hrotem před tebou na zemi a druhý hrot před obličejem, zaútočí-li na tebe, přetoč mu přes jeho hůl ruku se svojí holí, s tím jej odzbrojíš (odkryješ) a potom bezstarostně udeř proti jeho obličej.

[80r]

Když ti jeden tvoji hůl přetočil, vyhni se jeho ráně a vrhni mu hrot přes hlavu, tedy s odvrácením zvítězíš a ránou jej pošleš k zemi.

Kus.

Udeří-li ti zespodu k noze nebo ke kolenu, tak vrhni svoji hůl na svou levou stranu s krokem a umísti ji k zemi proti jeho úderu, přiskoč s pravou nohou za jeho levou, tak s výhodou zvítězíš.

[80v] Kus

Udeř mu z vnitřní strany na obličej, odvrací-li to, tedy cukni a udeř ke druhé straně, brání-li to a znovu odvrací tvoji ránu, tedy jdi s druhým hrotem přes jeho pravé rameno kolem krku a přiskoč svoji pravou nohou za jeho levou a vrhni jej.

[81r] Prolomení.

Když ti jeden přijde se svojí holí okolo krku, tedy uchop svou levou rukou jeho pravé rameno a přetoč se od něj na svoji pravou stranu a vrhni jej přes svůj bok.

[81v] Stuckh.

Leger dich mit dein linnkhen fueß vor, deinn stannng vorm gesicht, inn gewallt stos, prust ime dein stos, unnd nimb ine nider, greif mit deinner rechte hannt yber die stannng, unnd schlag mit verkerter hannt, trit wol zu ime hinein, so wirt dir ein versatzung im auf ziehen, damit du weiter magst arbaitten.

Bruch.

Wann dir einer über die handt schlegt / nim den streich nit an mit keiner versatzung / so verfelt er sich dem gewalt nach / und raumt dir selb die blöße zu seinem schaden.

[82r] Mit halber Stanngen

Leger dich dein rechten fues vor, dein stannng in der mit gefasst, zu paiden hennden, stozt dir einner in dein gesicht, mit gewalt, nims mit deinnem hintern ort vom tag, so gewinnstu frei stosen oder zu schlagen

Bruch.

Wann dir einer mit halber stangen eingeht / und dich umb dein oren beidelt / stehe ab und setz im in sein gesicht mit krafft / keiner kompt on schaden von dir.

[82v]

Nota, wen dir unnden [einer] zu stost denn wer nit sund[er] stoz im in sein gsicht

Stost dir ainer in dein gesicht, so stoß geleich mit ime ein, unnd hab achtung auf seinn linckhen arm.

[81v] Kus.

Zastihne-li tě v postavení s levou nohou vepředu a tvá hůl je před obličejem, udeří silně na tvoji hrud', vezmi to níž, navaž se svou pravou rukou přes hůl a udeř obrácenou rukou, přijdi bez úhony až k němu, tedy vybere ti odvrácení, můžeš přijít k další práci dle libosti.

Prolomení.

Když tě chce někdo praštit rukou shora, neodvracej úder žádným odvrácením, tedy padne-li poté se silou a uvolní ti sám svoje odkrytí ke svojí škodě.

[82r] Hůl ve středním úchytu

S holí ve středním držení: zastihne-li tě s tvojí pravou nohou vepředu, tvoje hůl ve středním (rovnoměrném) držení oběma rukama, udeří-li tě jeden silně do obličej, vezmi to tvým zadním hrotem z Vom Tagu, tedy zvítězíš volnou ránou nebo úderem.

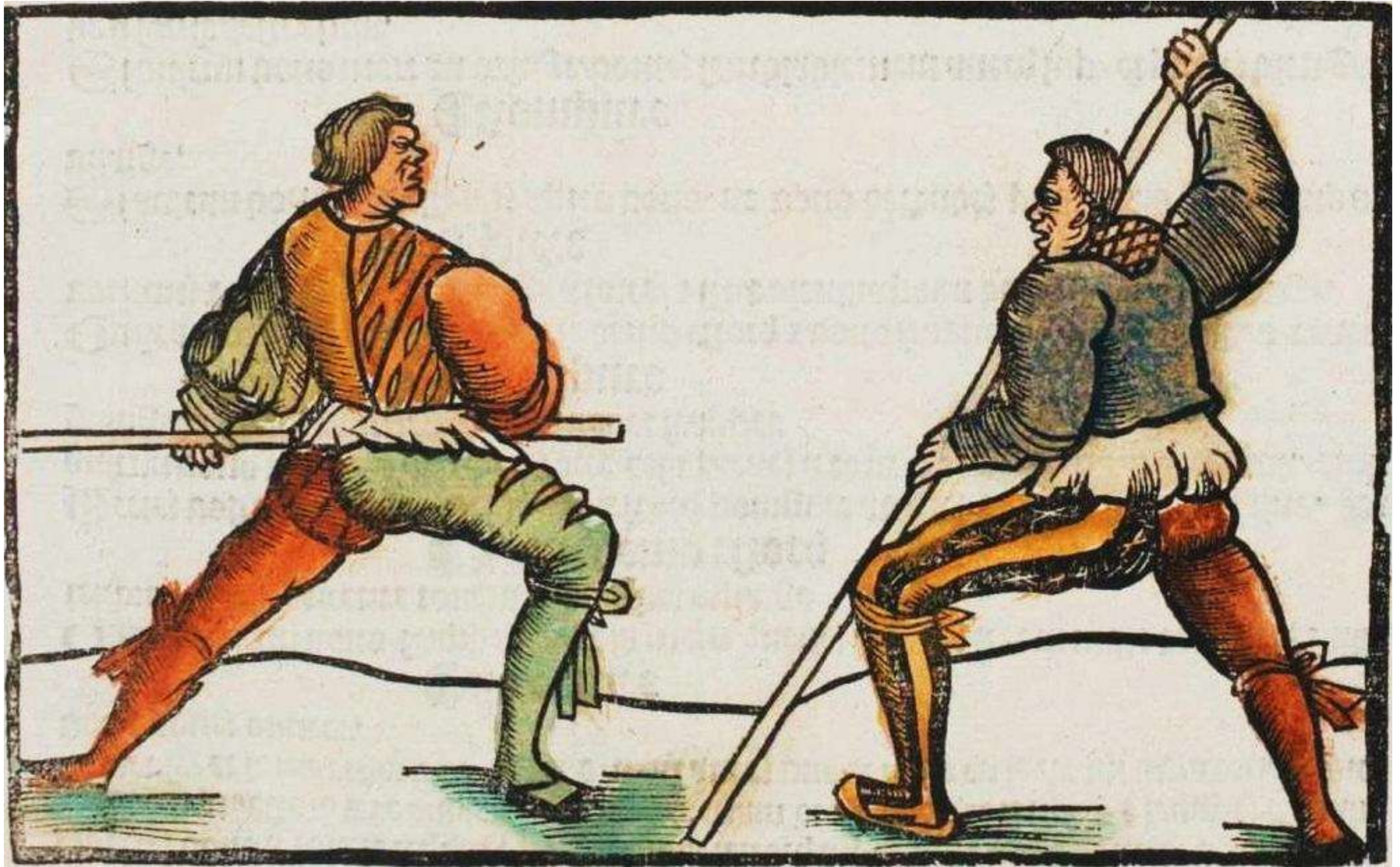
Prolomení.

Když ti jeden s holí v rovnoměrném držení přichází a útočí ti okolo obou uší, udrž si vzdálenost a nasad' mu (hůl) silně na obličej, žádný nemůže k tobě přijít beze škody.

[82v]

Zapamatuj si, když ti jeden zespodu udeří, potom to nebraň, nýbrž jej udeř do jeho obličej.

Udeří-li ti jeden do obličej, tedy vraž mu stejně tak, a dávej si pozor na jeho levou paži.

Stuckh.

Leg dich mit dem rechten vus vor das dein stanng, hinter dir lig, zum straich, zuckh und wurf ime deinn stanng, auf d[a]z lenngst in sein rechte seiten, so muss er sich versetzen, zu seinem schaden, unnd dir den schwunng geben zu der linckhen seitten.

Bruch.

Wann dir einer sein stanngen, inn die seiten wirfft, setz dein ort auf de rucken, und winnt ab zu baiden seitten, darnach see dem nach in sein gesicht, oder gee ime mit deiner stanngen zwischen seine bain, unnd wirff in.

[83v]

Wer dir dem gesicht zu stest, den stos soltu mit dem vordern ort dainer stanngen abnemen, und in seinn gesicht stich mit welchem ort d[a]z sey.

Wann dich ainner fol lesst schlagen, ader deine straich gern abwischen, od[er] für geen, lest, damit du dich verschlagt, so zuckh die stanngen ab[]leg wider yber stich, damit du dich versetzt, und wid[er] zu ar bait kummen magst,

Bruch.

Wann sich einer verhawen hat / und sich seiner versatzung behilft so stoß im von oben nider inwendig zu seim gesicht / So muß er dem stoßwern / so sterck du gegen im dz dein ort zwüschen seiner beider hendt und deß leib eingewunden wird / und heb übersich / so nimstu im sein stangen

Kus.

Zastihne-li tě v pozici s pravou nohu vepředu, že tvoje hůl se nachází za tebou (připravená) k ráně, cukni a vrhni mu svoji hůl nadlouho na jeho pravé straně, tedy on musí odvrátit, k jeho škodě, a tvoje mávnutí dá k levé straně.

Prolomení.

Když ti jeden svoji hůl na stranu vrhne, nasad' mu svůj hrot na záda a přetoč k oběma stranám, potom mu pohlédni do obličeje, nebo mu jdi svoji holí mezi jeho nohy a vrhni jej.

[83v]

Když ti dá ránu k obličejí, pak bys ji měl odebrat (abnehmen) s předním hrotem tvójí hole a bodnout do jeho obličeje s kterým hrotem jen chceš.

Když ti chce plně udeřit, nebo tvoje útoky dobře odvrací, anebo když obchází okolo, aby tě zbil, tak cukni s holí zpět, polož hůl znovu nad bod, abys odvrátil a znovu k práci mohl přijít dle libosti.

Prolomení.

Když se jeden přisekal a pomohl si svým přemístěním, tam mu udeř shora dolů zevnitř k jeho obličejí, takže musí být zasažen. Tak (jdi) silně proti němu, takže tvůj hrot bude mezi obě jeho ruce vhozený a hotov se s přehledem, tak mu vezmeš jeho hůl.

Leg dich mit deinnem linncken vues, für dein stanngen, in die hoch schlag kurtz durch gegen seinner linnckenn agsl, d[a]z er den straich mit fach, unnd trit ime lanng hinein, mit dem annderen straich so magstu wol neben im arbete,

Bruch.

Wann dir einner durchschlegt, khurtz so laß in arbeithen, unnder far ims sprechfennster, das sin straich zwischen deiner baiden hannt khumb, darnach stos in mit einnen ort in sein prusst

[84r]

Ob dir einer zu deinner linncken kniepug schleg, so wennth, deinn stanngen, mit deinnner rechten hannt gegen deinen anderen ort vorn gesicht, unnd fahe den schlag zwischen paider hannt, unnd winnt den von venschem mit deinner stanngen, fornne bey seinen hennden, unnd heb yber sich, auf dein seiten, So magstu im sein stanngen, aus seinen hennden[...]

[84v]

Wann dir ainer zum haubt schlech, von oben nieder, mit seiner stanngen, so fache den straich zwsichen deiner beyder hannte in dein stannng, unnd winth mit dem vor deren orth deiner stanngen, von oben nider auf dein linche seitten, yber sein hannd unnd ruck fast an dich auff dein Linke seitte, so ruckstu in sein stannng auß seinen hannden
Ob dir ainer mit der stangenn zu deiner virgeseztem hant schlecht so brichs auch als denn Obern schlag zu dem haupt gebrochenn hast /

Zastihne-li tě v pozici se svojí levou nohou vepředu holí, veď svoji hůl do výšky, udeř krátce proti jeho levému rameni tak, že útok odebere, a jdi mu dlouze za něj s druhým útokem, nebo můžeš dobře k němu pracovat.

Prolomení.

Když ti jeden krátce udeří skrz, tedy nechej jej pracovat a jdi se špehýrkou (Sprechfenster), že přijde jeho útok mezi obě tvoje ruce, poté jej udeř svým hrotem do hrudi.

[84r]

Jestli ti udeří k tvé levé podkolenní jamce, tak otoč svoji hůl pravou rukou (k zemi) tak, že druhý hrot je před obličejem a zachyť úder mezi obě ruce a přetoč zespodu svojí holí (a přijdi) zepředu k jeho rukám a zdvihni vysoko na svoji stranu, tedy můžeš mu jeho hůl z jeho rukou (vyrazit, odhodit).

[84v]

Když ti jeden udeří shora dolů na hlavu se svojí holí, tedy zachyť útok svojí holí mezi obě tvé ruce a přetoč s předním hrotem hole shora dolů na tvoji levou stranu přes jeho ruku a pevně tlač na svoji levou stranu, tedy mu vytlač hůl z jeho rukou.

Jestliže ti jeden s holí udeřil k (prolomení a) odstranění ruky, tedy prolom to také jako bys prolamoval horním sekem na hlavu.

[85r]

Wildu zichtiglich machen, die 4 annbinnden soltu befachen, wenn du vor im liegst in einem wechsl, unnd er laufft dir mit dem ort, von unnden auf zu der prust, so lauf ine dargegen, auch mit dem ort, schlecht er dann oben mit dem anndern ort so schlag auch mit dem anndern, dargegen, so mag er dir nicht schaden,

[85v] Uberlauffen.

wenn er dir angebunnden hat, ann die stannng, so vall im oben yber sein recht achsl, an den hals, mit dem ort, will er dann den ort absetzen, mit dem anndern ort der stannngen, So schlag, schnell mit dem anndern ort, Ime zum kopf, oder stoß in hin die prust, wann man weit aneinander isßt

[86r]

Ein stuckh mit der stannng in der weitte vom mann, firrt einer einen schlag, oder stos auf dich zu dem gesicht, oder prust, so versetz ime den schlag oder stich, unnd nimb ainen stos oder schlag wider gegen im zum Kopff ader seinem pain

[85r]

Chceš-li se předvést, se čtyřmi navázáními, tedy bys měl zachovávat: když měníš (wechsluješ) a on ti probíhá se svým hrotem zespodu na nahoru na hrud', tedy mu přijdi proti tomu také s hrotem, udeří-li potom svrchu s druhým hrotem, tedy udeř jej s druhým také, tedy ti nemůže přijít ke škodě.

[85v] Proběhnutí.

Když se ti navázal na hůl, tedy padni mu svrchu přes jeho pravé rameno na krk s hrotem, chce-li poté hrot odvrátit (absetzen) druhým hrotem hole, tak jej rychle udeř s druhým hrotem k hlavě nebo mu dej ránu na hrud'.

[86r]

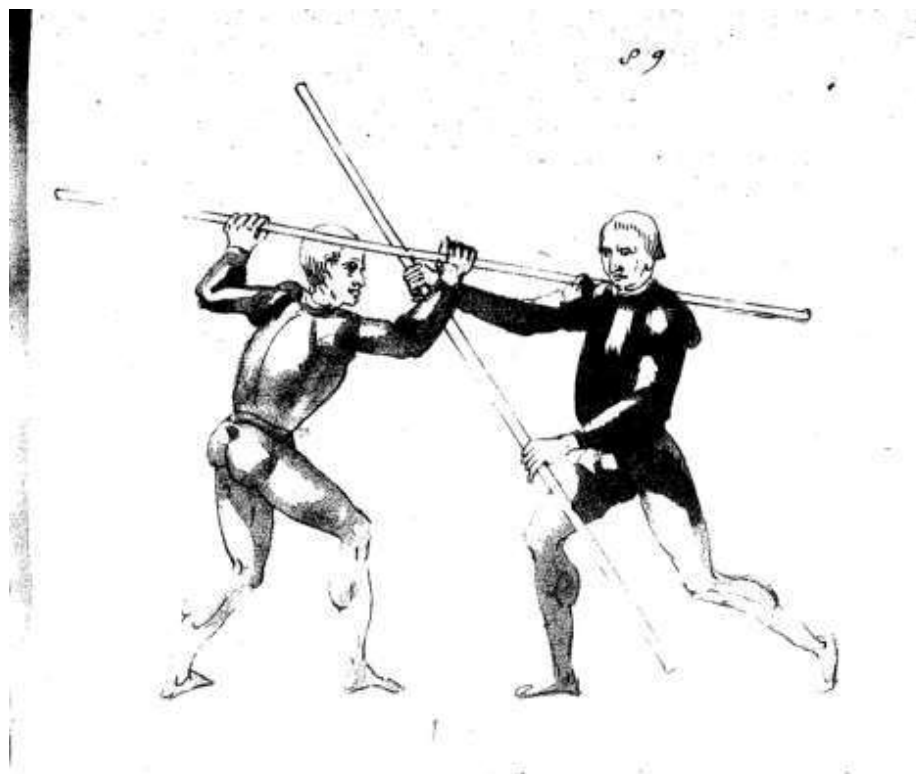
Jeden kus s holí ve vzdálenosti před soupeřem: vede-li ti úder nebo ránu tobě k obličejí nebo k hrudi, tedy odvrať mu úder nebo bod a seber ránu nebo úder znovu proti němu k hlavě nebo noze.

1553

Antonius Rast

Rast Fechtbuch

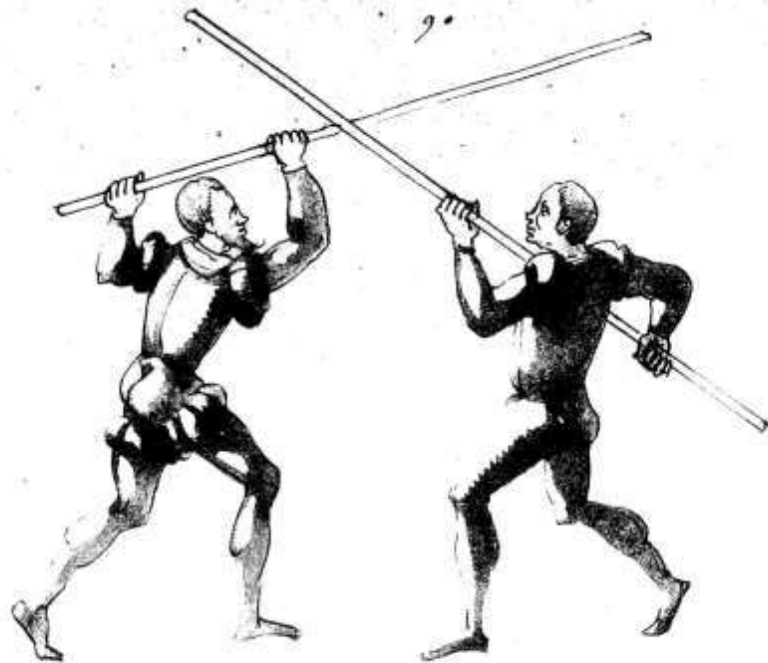
folia 65r-68v

[65r] Item pindestu ainem mit der stangen. so bleib väst steen Im enpfinden. vnnd gehe Inndes. vnnd wind Im oben vber sein stangen an den halß. als da gemalet steet. vnnd gehe vast In jn. das Er zu kainer arbeit komen mag

[65r] Vskutku se nacházíš ve vazbě s holí, tak zůstaň pevně stát v cítění a jdi vtom a přetoč nahoře přes jeho hůl na krk, jak zde stojí vyobrazeno, a jdi silně k němu tak, že nemůže přijít k žádné práci.

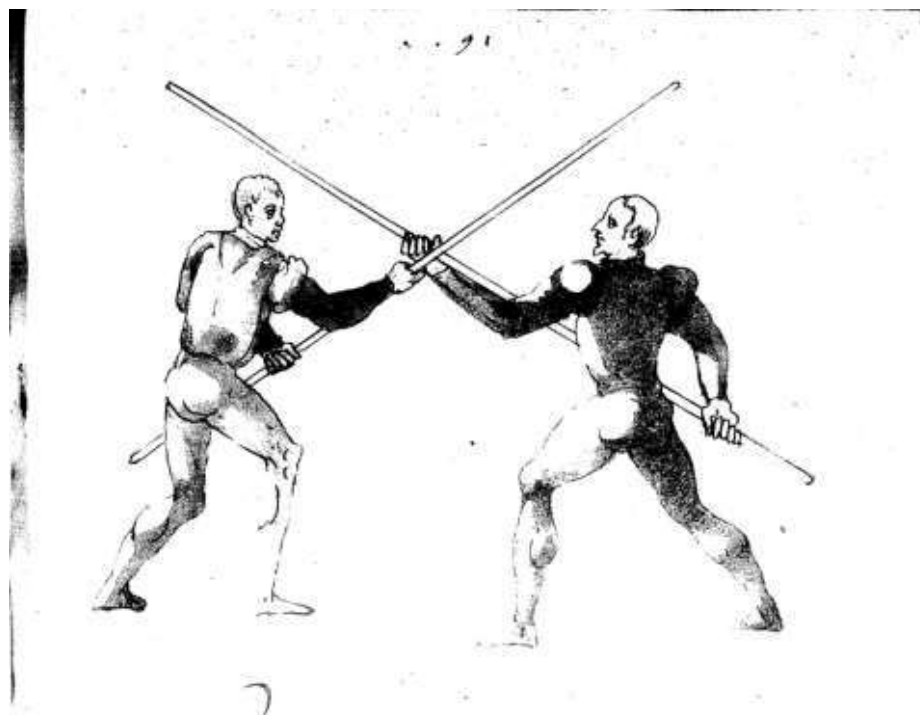
Item pindestu ainem mit der stangen. so bleib väst steen Im enpfinden. vnnd gehe Inndes. vnnd wind Im oben vber sein stangen an den halß. als da gemalet steet. vnnd gehe vast In jn. das Er zu kainer arbeit komen mag

[65v] Item so du ainem oben anpindest. vnd enpfindest. das Er dir oben vber an den halß will winden. so tritt baldt für mit dem linckhen fuß. vnnnd schlach jm seinenn ort. mit deinem linckhen ort hinweg. als da gemalet steet. vnnnd stoß Im dann denselben ort in sein angesicht.

[65v] Vskutku tak ses shora navázal a cítíš, že ti bude chtít shora přetočit na krk, tak přikroč s levou nohou a udeř mu na jeho hrot přímo z levé strany, jak zde stojí vyobrazeno, a udeř mu pak stejnou stranou hole do jeho obličeje.

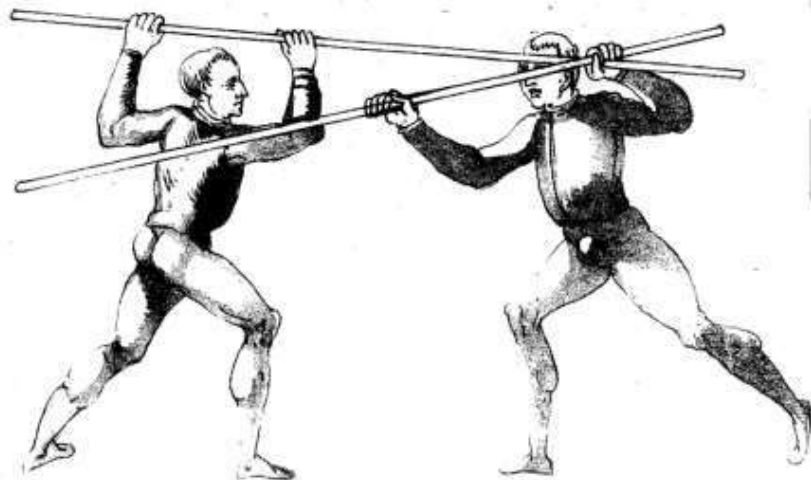
Item so du ainem oben anpindest. vnd enpfindest. das Er dir oben vber an den halß will winden. so tritt baldt für mit dem linckhen fuß. vnnnd schlach jm seinenn ort. mit deinem linckhen ort hinweg. als da gemalet steet. vnnnd stoß Im dann denselben ort in sein angesicht.

[66r] Item so du ainem vber wildt winden. vnd Er schlecht dir dein ort hinweg. so laß dein lenckhen hand von st[un]d[a(n)] varn. vnnnd laß die stang vmb geen. so schlechstu Ihne auff den Kopff. als da gemalet steet.

[66r] Vskutku tak jsi mu divoce přetočil a on tě ošklivě ohrozil hrotem, tak nechej tvoji levou ruku z hole padnout a nechej hůl obejít dokola. Tak jsi zle udeříš do hlavy, jak je to zde vyobrazeno.

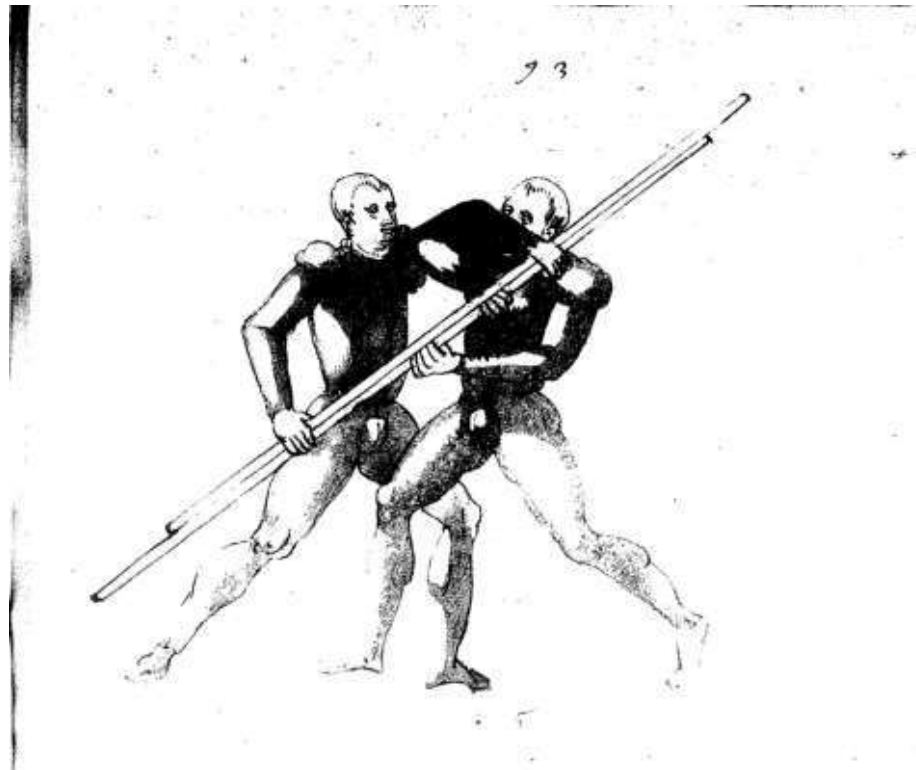
Item so du ainem vber wildt winden. Vnd Er schlecht dir dein ort hinweg. So laß dein lenckhen hand von st[un]d[a(n)] varn. vnnnd laß die stang vmb geen. So schlechstu Ihne auff den Kopff. als da gemalet steet.

[66v] Item pindt dir ainer oben lanckh ein. so verwirff deyn stang. Vnnd kum Im mit dem lenckhen ort. vnnd gee Inn. des. vnnd faß jm sein stangen in dein hand. vnd wind Jn durch. als da gemallet stehet.

[66v] Vskutku se ti dlouze nahoře navázal (na dlouhé straně hole), tak vrhni tvou hůl a přijď mu s dlouhým hrotem a jdi vtom a uchop jeho hůl do tvé ruky a přetoč mu skrz, jak zde stojí vyobrazeno.

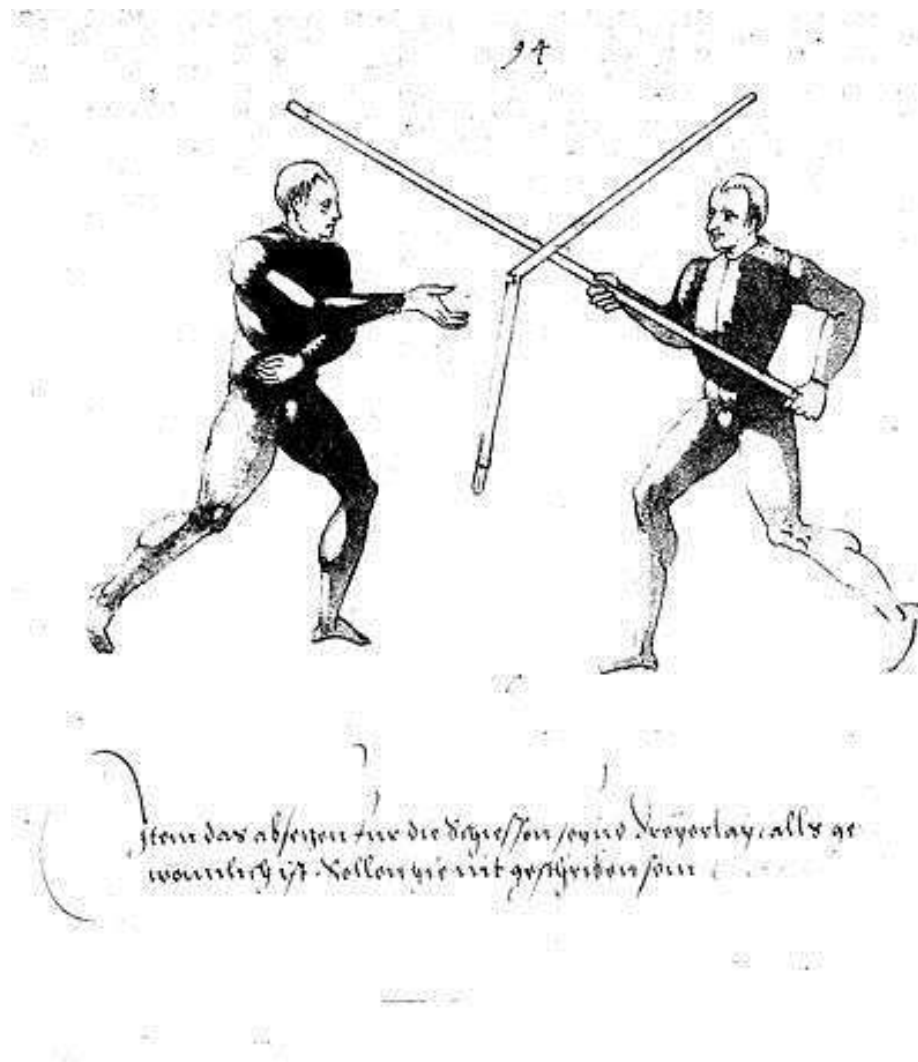
Item pindt dir ainer oben lanckh ein. so verwirff deyn
stang. vnd kum Im mit dem lenckhen ort. vnnd gee Inn.
des. vnnd faß jm sein stangen in dein hand. vnd wind
Jn durch. als da gemallet stehet.

[67r] Item pindt dir ainer oben starckh an. vnnnd will dich mit Gwaldt vbertringen. so faß sein stangen. bald zu der deinen. vnnnd klim Im die finger. vnnnd wind Ime die stangen baid an seinen halß. wind hinder tritt In. alls da gemalet steet. so wirffestu In auff den Ruckhen

[67r] Vskutku se ti tvrdě shora navázal a chce k tobě silou proniknout. Tedy uchop jeho hůl těsně u tvojí a klepni ho do prstu a přetoč mu obě hole na jeho krk. Přetoč a tlač za něj, jak zde stojí vyobrazeno, tak jej shodíš na záda.

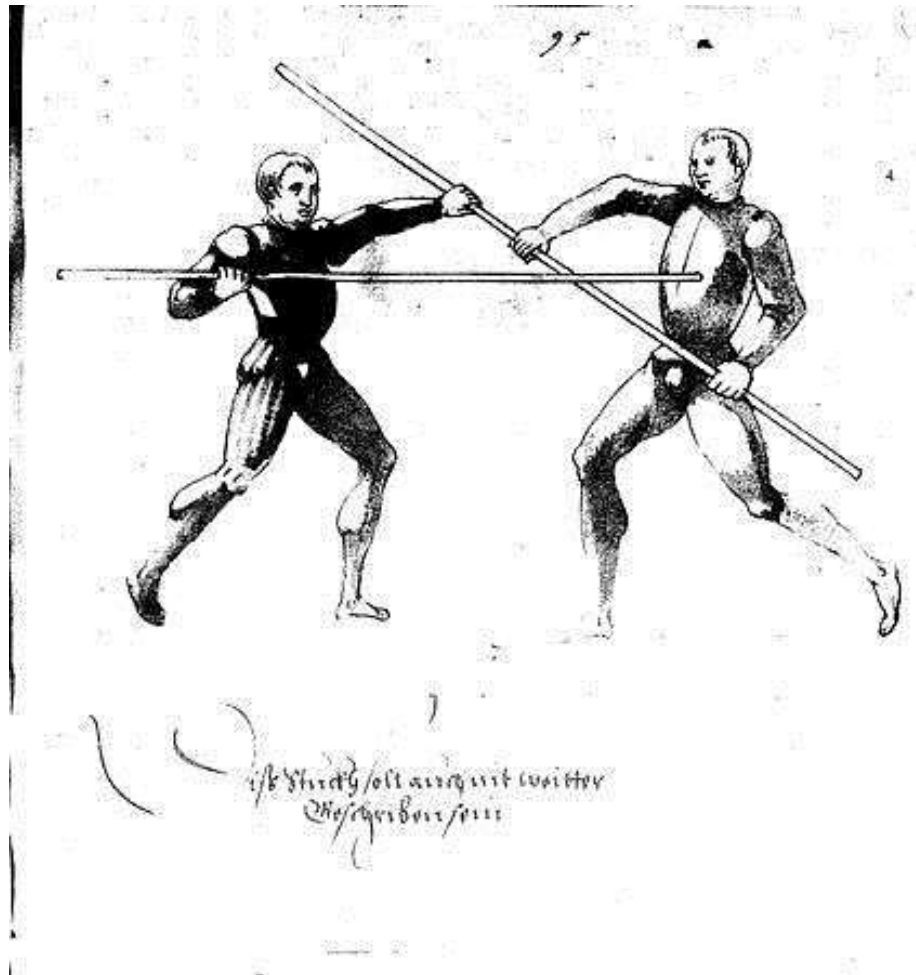
Item pindt dir ainer oben starckh an. vnnnd will dich mit
Gwaldt vbertringen. so faß sein stangen. bald zu der
deinen. vnnnd klim Im die finger. vnnnd wind Ime die
stangen baid an seinen halß. wind hinder tritt In. alls
da gemalet steet. so wirffestu In auff den Ruckhen.

[67v] Item das abseczen fur die schiessen seynd dreyerlay¹³. alls ge: wounlich ist. sollen hie nit geschriben sein

[67v] Vskutku odvrácení jeho trojímu trefení. Vše je jednoduché. Nemusí to zde být popsáno.

¹³ Význam tohoto slovního spojení mi není zcela jasný.

[68r] *i/ß stuckh solt auch nit weitter Geschriben sein*

[68r] Tento kus také nemusí být dále popisován.

[68v] Item pindt dir ein gar starckher an. vnnnd laufft dir einn so lauff Im mit deinem kopff durch. als in dem schwert geschriben steet. ~

Enndt der 8 stennd jm stengli

[68v] Tedy navázal se ti silně na hůl a proběhl ti, tak mu proběhni skrz, jak to stojí popsáno v meči.

(obtížně čitelné) Konec osmi kusů s holí¹⁴.

Item pindt dir ein gar starckher an. vnnnd laufft dir einn so lauff Im mit deinem kopff durch. als in dem schwert geschriben steet.

¹⁴ Fechtbuch Antonia Rasta (Schätze 82) mistr tvořil až na sklonku svého života a byl kompletován až čtyři roky po autorově smrti v roce 1553 Paulem Hectorem Mairem. Jemu pravděpodobně patří i poznámka na posledním foliu s holí.

1550

Paulus Hector Mair

Opus Amplissimum de Arte Athletica

(ilustrace Cod.icon. 393, text Cod.10825/10826 a MSS Dresd.C.93/C.94)
folia 155r–160r a 188v–191v

[155r] Die ersten Zway oben anbinden von der rechten seittenn.

Item schick dich also mit disem zufechten in der stangen; Trit mit dainem rechten fuß zu Im hinain, und bind Im oben von dainer rechten aegsel mit der rechten hand außwendig an Sein stangen, Inn dem anbund empfind ob er weich oder fest in dem anbund steh, Ist er fest gegen Dir, und helt dir starck wid, so volg mit Dainem linggen schenkel hinnach, Indes wechsel Im durch von sainer linggen auf sein rechte Saite, und stich Im nach sainem gesicht, Sticht er dir also nach dainem gesicht und du auch gegen Im in daz anbund steest, dainen rechten fuß fürgesetzt, Dain rechte hand fürgewandt mitten in dainer stangen, So setz Im daz ab mit dainem vorderen ort auf dain rechte seiten, Tritt mit dainem linggen schenkel hinain, und wind Im dainen hindern ort zu sainem gesicht, Setzt er dir daz ab, so volg mit dainem rechten

schenkel hinnach, und schlag Im mit dainem obern ort aus dem anbund zu sainem Haupt, Schlecht er dir also oben nach dainem haubt, so setzt dainen linggen schenkel zurugk, und versetz Im daz mit dainem vorderen ort, Indes stoß Im zu sainer prust, versetzt er dir daz, so zuck dainen stoß wid, und stoß Im nach sainem rechten arme, wend dich dann zurugk von Im in gute versatzung.

[155r] První dvě vrchní navázání z pravé strany.

Vskutku se ti (toto) stalo v tomto přišermování na holi, přikroč tvou pravou nohou až k němu a navaž se mu shora ze svého pravého ramene pravou rukou zvnějšku na jeho hůl. V navázání poznej, jestli stojí slabě nebo pevně. Je-li proti tobě pevný a drží ti silně, tak veď tvoji levou nohu za něj, vtom mu přetoč (hůl) přes z jeho levé strany na jeho pravou stranu a vpadni mu do obličeje. Vpadne-li ti také po tvém obličeji a ty také proti němu v navázání stojíš, tvoje pravá noha ve vepředu postavená, tvoje pravá ruka umístěna ve středu tvé hole, tedy odvráť mu to s tvým předním hrotem na tvoji pravou stranu, přikroč mu tvoji levou nohou až k němu, a přetoč mu svůj zadní hrot k jeho obličeji. Odvrací-li ti to, tak veď tvoji pravou nohou za něj a udeř mu se svým vrchním hrotem z navázání k jeho hlavě. Udeří-li ti také svrchu po tvoji hlavě, tedy stáhni tvoji nohu zpátky a odvráť mu to s tvým předním hrotem, vtom mu udeř k jeho hrudi, odvrátí-li ti to, cukni s tvým úderem a udeř mu po jeho pravém rameni. Obráť se pak zpět (od něj) v dobrém krytí.

[155v] Die ersten Zway undere anbinden von der linggen seittenn.

Item schick dich also mit dem zufechten, Stee mit dainem linggen fuß vor, und halt dain stang auf dainer lingke aegsel, dain lingge hand fürgewandt, Steest du dann also geg Im, und er auch gegen dir in dem ??? anbund, So tritt mit dainem rechten schenkel hinain, und stich Im von Innwendig außwendig über sain linggen arm, Indem stich zu, den ort zu sainer prust, Versetzt er dir daz, so volg mit dainem linggen schenkel ??? hinnach, und wind Im daine hinderen ort zu sainem gesicht, Sticht er dir also nach dainem gesicht, und du mit dainem linggen fuß vorsteest, so setz Im den stich ab, und tritt mit dainem rechten fuß hinain, In ort stoß zu, dainen vorderen ort zu sainem gesicht, Setzt er dir daz ab, so wechsel Im indes durch, und stoß Im zu sainer linggen saiten, Setz er dir daz ab, so volg mit dainem linggen fuß hinnach, und

wind Im indes behend zweifach mit dainem vorderen und hinderen ort zu sainem gesicht, Windt er dir also zweifach ein, so setz Im daz ab mit dainem anbund bey dainen beiden saitten, Indes volg mit dainem rechten schenkel hinnach, und stoß zu zu sainem gesicht, Versetzt er dir daz, so zuch dainen rechten schenkel zurugg, und schlag zu mit dainer stangen mit verkerter hand anch sainem haubt, Indes greiff mit dainer linggen hand nachrumb in dein stang, und hab daines gesichts acht mit guter versatzung.

[155v] První dvě spodní navázání z levé strany.

Vskutku se ti (toto) stalo v tomto přišermování, stůj s tvojí levou nohou vepředu a drž tvoji hůl na tvém levém rameni, tvá levá ruka je postavena vepředu. Stojíš-li pak tedy proti němu a on také proti tobě v navázání, tak přikroč tvou pravou nohou až k němu a vraž mu zevnitř vně nad jeho levým ramenem (a) vtom hrot k jeho hrudi. Odvrací-li ti to, tak veď tvoji levou nohu až k němu a přetoč mu tvůj zadní hrot k jeho obličej. Bodne-li ti také po obličej, a ty stojíš s tvojí levou nohou vepředu, tak odvráť mu ten bod a přikroč svojí pravou nohou k němu, udeř tvým předním hrotem k jeho obličej. Odvrací-li ti to, tak mu vtom převrať skrz a udeř mu k jeho levé straně. Odvrací-li ti to pak, tak veď levou nohou k němu a přetoč mu vtom šikovně dvakrát s tvým přední i zadním hrotem k jeho obličej. Odvrací-li ti to pak dvakrát, tak mu to odvráť s tvým navázáním u obou tvých stran, vtom veď tvoji pravou nohu k němu a udeř jej k obličej. Odvrací-li ti to, cukni svoji pravou nohou zpět a udeř tvojí holí s převrácenou rukou na jeho hlavu, vtom uchop znovu tvoji levou rukou tvoji hůl a ochraň svůj obličej dobrým krytím.

[156r] Die andern Zway obere anbinden von der linggen seittenn.

Item schick dich also mit dem zufechten in dem oberen anbund von dainer linggen saite, Steet er dann auch also gegen dir in dem oberen anbund von sainer lingge saite, so tritt mit dainem linggen schenkel hinain, In des empfind ob er fest oder waich sey in dem anbund, Ist er waich, so tritt mit dainem rechten schenkel hinach, und stoß Im nach sainem angesicht, nimbt er dir daz ab, so wind dich indes durch von dainer rechten auf sain rechte saiten, Windt er dir also nach dainer rechten saitten, und du auch gegen Im steest in dem anbund, dainen linggen fuß fürgesetzt, so verestz Im daz. In dem tritt mit daine rechte schenkel hinnach, und stoß Im nach sainem gesicht uber sainen rechten arm hinaus, Versetzt er dir daz, so wind dich durch mit dainem ort auff sain rechte saiten, und stoß Im mit dainem ort nach sainer rechten saiten, Setzt er dir daz ab, so volg mit dainem lingken schenkel hinnach, und

wind Im dainen hindern ort zwischen sainen baide armen hindurch, zu sainem gesicht, Windt er dir also zu dainem gesicht, so setzt dainen rechten schenkel zurugk, und setz Im daz ab mit dainem vorderen ort, Indes wind Im dainen hinderen ort auch zu sainem gesicht, volg mit dainem rechten schenkel ??? hinnach, und schlag Im mit der halben stangen mit beiden henden nach sainem haubt, Zuch damit ab in guter versatzung.

[156r] Další dvě navázání shora z levé strany.

Vskutku se ti (toto) stalo v tomto přišermování a svrchu ses navázal z tvojí levé strany, stojí-li on pak také tak proti tobě v horním navázání z jeho levé strany, tak přikroč tvojí levou nohou k němu, vtom poznej, je-li ve svém navázání pevný nebo slabý. Je-li slabý, tak jdi pravou nohou až k němu a udeř mu po jeho obličejí. Odebere-li ti to, tak přetoč vtom přes z tvojí pravé strany na jeho pravou stranu. Přetočí-li ti také po tvojí pravé straně a ty také proti němu v navázání stojíš, tvoje levá noha postavená vepředu, tak mu to odvrát a přikroč tvojí pravou nohou k němu a udeř mu po jeho obličejí vně přes jeho pravou paži. Odvací-li to, tak přetoč skrz s tvým hrotem na jeho pravou stranu a udeř mu s tvým hrotem po jeho pravé straně. Odvrací-li ti to, tak veď svoji levou nohu k němu a přetoč mu tvůj zadní hrot mezi obě jeho ruce a zatlač k jeho obličejí. Převrátí-li ti také k tvému obličejím, stáhni tvoji pravou nohu zpět a odvrát mu to s tvým předním hrotem, vtom mu přetoč tvůj zadní hrot také k jeho obličejí, veď svoji pravou nohu k němu a udeř mu s poloviční holí oběma rukama po jeho hlavě, a hled s tím být v dobrém krytí.

[156v] Die anderen zway undere anpinden von der rechten seiten.

Item schick dich also mit dem zůfechten in dem vordern anbünd. Setz dainen rechten füß fur, dain rechte hand gestreckt vornen bay dem ort, Indes wind dich aůff dain rechte hand aůff die hüff, und stoß Im zů sainem gesicht, Stost er dir alsi nach dainem angesicht, und du auch gegen Im un dem anbünd steest dainen rechten füß fůrgesetzt, so setzt Im daz ab mit dainem vorderen ort, und ??? wollest du Im zů sainem rechten schenkel stossen, Indes trit mit dainem linggen füß hinnach, und wind Im dainen hinderen ort zů sainem gesicht oder der prust, Windt er dir also zů dainem gesicht, so trit mit dainem rechten füß zůrück und setz Im daz ab mit dainem hindern ort, Indes trit mit dainem rechten füß nachhinain?, und stoß Im mit dainem vorderen ort zů sainem gesicht, Versetzt er dir das, so wechsel Im důrch mit dainem Ort und volg mit dainem linggen schenkel hinnach, stoß Im damit aůff

sain rechte saitten, Stoßt er dir also zů, so setz Im daz ab, Indem volg mit dainem rechten schenkel hinnach, und wind Im mit dainem baiden orten zweifach zů sainem gesicht, Setzt er dir daz ab, so zůch dainen rechten füß zůrück, und schlag Im nach sainem haůbt, Wind dich damit zůrück in gůte versatzůng.

[156v] Další dvě spodní navázání z pravé strany.

Vskutku se ti (toto) stalo v tomto přišermování v předním navázání. Postav tvoji pravou nohu dopředu, tvoje pravá ruka natažená vpřed u hrotu, vtom přetoč na tvoji pravou ruku k boku a udeř mu k jeho obličejí. Udeří-li ti také po tvém obličejí a ty také proti němu a v navázání stojíš pravou rukou vepředu, tak tak mu to odved' se svým vepředu postaveným hrotem a můžeš mu udeřit k jeho levé noze, vtom přikroč tvojí levou nohou k němu a přetoč mu svůj zadní hrot k jeho obličejí nebo k hrudi. Převrátí-li ti také k tvému obličejí, tak odkroč s tvojí pravou nohou zpět a odstraň mu to s tvým zadním hrotem, vtom přikroč tvojí prvou nohou k němu a udeř mu tvým předním hrotem k jeho obličejí. Odvrátí-li ti to, tak mu převrať skrz s tvým hrotem a ved' tvoji levou nohu až k němu, udeř mu s tím na jeho pravou stranu. Údeří-li také k tobě, tak mu to odvráť, k tomu ved' tvoji pravou nohu k němu a přetoč mu s oběma tvými hroty dvakrát k jeho obličejí. Odvrátí-li ti to, tak stáhni svoji pravou nohu zpět a udeř mu po jeho hlavě. Přetoč k tomu zpět do dobrého krytí.

[157r] Ein absetzen gögen ainnem zwifachenmittelhaw.

Item schick dich also mit dem zůfechten in das absetzen, Trit mit dainem linggen schenkel hinein, dain stange Auß den erden, dain rechte hand gestreckt ob dainem haubt, Indes wind dich auß, dain rechte hand auß die hüff, und stoß Im zů sainem gesicht, Stost er dir also nach dainem angesicht, und du gegen Im steest Inn dem zweifachen mittelhaue, dainen rechten fuß fůrgesetzt, So setzt Im sainen stoß ab mit dainem vorderen ortt, Indes trit mit dainem linggen schenkel jinnach, und stoß Im dainen linggen ort zů sainem gesicht, versetzt er dir daz, so wechsel Im unden dũrch, und schlag Im nach sainem rechten arm, Versetzt er dir daz fůrbaß, so trit mit dainem rechten schenkel hinain, und stoß Im mit dainem langen ort zů sainem gesicht, Wirt er des stoß gewar, und versetzt dir daz, so zũch dainen rechten schenkel zũrũck, und stoß Im nach sainem lingke schenkel; Stost er dir also nach

dainem lingken schenkel, so versetz Im daz nit, sondern stoß zũ behend nach sainem angesicht; Indes wend dich damit von Im zũrũck in gũte versatzũng.

[157r] Odvráčení proti dvojitému střednímu seku (Mittelhaw).

Vskutku ses v tomto přišermoval v odvráčení, přikroč tvojí levou nohou k němu, tvoje hůl k zemi (a) tvoje pravá ruka natažená až k tvojí hlavě, vtom se natoč, (že) tvoje pravá ruka k boku a udeř mu k jeho obličejí. Udeři-li ti také k tvému obličejí a ty proti němu stojíš v dvojitém středním seku, tvoje pravá noha vepředu, tak mu odvráť jeho ránu s tvým předním hrotem, vtom přikroč tvojí levou nohou k němu a udeř mu tvým levým hrotem k jeho obličejí. Odvrátí-li ti to, tak převrať mu spodem skrz a udeř mu po jeho pravé paži. Odvrátí-li ti to pryč, tak přikroč se svojí pravou nohou za něj a udeř mu svým dlouhým hrotem k jeho obličejí. Bude-li to čekat a odvrátí ti to, stáhni svoji pravou nohu zpět a udeř mu na jeho levou nohu. Udeři-li ti takto po tvojí levé noze, neodvracej mu to, ale udeř mu se zručností po jeho obličejí, vtom přetoč k tomu (a stáhni se) od něj zpět v dobrém krytí.

[157v] Ainn rechts unnd ain linncks leger.

Item schick dich also in daz Leger von der rechten saitten, Stand mit dainem rechten füß vor, und halt dain stangen an dainer rechten saitten in der sterck, Steet er dann also gegen dir von sainer linggen saitten auch in der serck sain linggen füß fürgesetzt, und habt baid ainander angebunden, So ??? wollest du Im züo sainem gesicht stossen, Indes wechsel Im dürch, von sainer rechten hüff sain linggen saiten, volg mit dainem linggen schenkel hinnach, und stoß Im zü der prust, Versetzt er dir daz, so volg mit dainem rechten schenkel hinnach, und wind Im dainen hindern ort zwischen sainen baiden armen zü sainem angesicht hinain, Windt er dir also nach dainem gesicht, So tritt mit dainem rechten füß hinain, und stoß Im daz ab mit dainem hin dern ort, Indes wechsel Im mit dainem langen ort dürch, und stoß Im auß nach sainem angesicht, Setzt er dir daz ab, so ubergee und schlag

Im mit einem haue nach sainem haübt, schlegt er dir also nach dainem haübt, So setz dain stangen außf ??? dain linggen saiten, und gee Im mit dainer stangen entgegen, und Versetz Im daz zwischen daine baid hend, Indes stich Im nach sainem gesicht, und züch dich damit zürügk in güte versatzung.

[157v] Jedna pravá a jedna levá pozice.

Vskutku se nacházíš takto v pozici z pravé strany, stůj s pravou nohou vpřed a drž tvoji hůl silně na tvoji pravé straně, stojí-li on potom také takto silně proti tobě z jeho levé strany s jeho levou nohou vepředu nalevo a jsou oba vzájemně v navázání, tak bys mu mohl udeřit na jeho obličej, vtom mu přetoč skrz z jeho pravého boku (k) jeho levé straně, veď tvoji levou nohu k němu a udeř mu k hrudi. Odvrátí-li ti to, tedy veď tvoji pravou nohu k němu a přetoč mu tvůj zadní hrot mezi obě jeho paže až k jeho obličej. Přetočí-li ti také po tvém obličej, přikroč s tvoji pravou nohou k němu a odvrát mu úder s tvým zadním hrotem, vtom mu převrať s tvým dlouhým hrotem skrz a udeř mu na jeho obličej. Odvrátí-li ti to, přejdi a udeř mu se sekem po jeho hlavě. Udeří-li ti také po tvé hlavě, tak nastav svoji hůl na svoji levou stranu a jdi mu s tvoji holí vstříc a odvrát mu to mezi oběma tvýma rukama, vtom mu bodni po jeho obličej (a stáhni se) od něj zpět v dobrém krytí.

[158r] Ein gesicht stoß gögen ainem nderen abnemen.

Item schick dich also mit dem züfechten in dem gesichtstoß, Halt dain Stangen aüf dainer linggen saiten mit dainer linggen hand in der halben stangen, dain rechte hand hindan bay dainem rechten schenkel, dainen for deren ort gegen sainem gesicht, Steet er dann in dem abnemen gegen dir sainen linggen füß fürgesetzt, sain stangen aüff der rechten, die recht hand gestreckt hindan bay dem ort, so volg mit dainem rechten schenkel hin nach, und stoß Im nach sainem gesicht, Stost er dir also nach dainem gesicht, So tritt mit dainem rechte schenkel hinain, und gee mit dem tritt mit der stangen grad für sain ansicht, und setzt Im sainen stoß ab; indes wind Im dainen hinderen ort zwischen sainen baiden armen hiahain zü sainem hals, Windt er dir also nach dainem hals, so setz dainen rechten schenkel nochrumb zürügk, und setz Im daz ab mit dainem vorderen ort, und sclar Im

aus dem anbünd zü sainem kopff, züch dich damit zürügk Inn güte versatzung, und hab dainer gesichts acht, daz er dir nit nachraist.

[158r] Úder do obličeje proti spodnímu odebrání.

Vskutku ses přišeroval v úderu do obličeje, drž tvoji hůl na tvoji levé straně s tvoji levou rukou ve středu hole, tvoje pravá ruka vzadu při tvoji pravé noze, tvůj hrot postavený vpředu proti jeho obličeji. Stojí-li potom ve (spodním) odebrání proti tobě, jeho levá noha postavenou vepředu, jeho hůl napravo, pravá ruka natažena dozadu při hrotu, tak veď tvoji pravou nohu k němu a udeř mu po jeho obličeji. Udeří-li ti také po tvém obličeji, tak přikroč s tvoji pravou nohou k němu a jdi krokem s holí přímo na jeho obličej a odvráť mu jeho úder. Vtom mu přetoč tvůj zadní hrot mezi jeho paže k jeho krku. Přetočí-li ti potom také na tvůj krk, tedy se stáhni tvoji pravou nohou zpět a odvráť mu to tvým předním hrotem a udeř mu z navázání k jeho hlavě. Stáhni se k tomu zpět do dobrého odvrácení a braň si tvůj obličej, takže ti nemůže následovat (*nachraisen*).

[158v] Zwaï absen vomn baiden seitten.

Item schick dich also in disez absetzen mit dem zûfechten, Stee mit dainem rechten fuß vor, dain stangenn aüff der ??? mit gestrecktem arm, dain lingge hand in mitte der stangen, die recht oben vor dainem gesicht, Steet er dann aüch also glaich gegen dir, von sainer linggen saitten, So tritt mit dainem linggen schenkel hinain, und wind Im dainen obern ort zwischen sainen armen zû sainem gesicht, Versetzt er dir daz, so volg mit dainem rechten fuß hinnach, und haue Im aus dem absetzen dainen hindern ort zu sainem rechten arm, Schlegt er dir also nach dainem rechten arme, und du mit dainem linggen fuß vorsteest, So wind Im daz ab mit dainem hinderen ort in der rechten hand, Indes volg mit dainem rechten Schenkel hinnach, und stoß Im dainen hinderen ort zû sainer prüst, Versetzt er dir daz, So tritt mitt dainem linggen schenkel hinain, und wind Im zweifach mit deinen örten zû sainem gesicht, Windt er also zweifach ain, so züch dainen

rechten schenkeln zûrück, und setz Im daz ab mit dainem vordern ort, Indes stoß Im mit dainem hinderen ort zû sainem gesicht oder der prüst, und züch dich damit zûrück In güte versatzung.

[158v] Dvě odvráčení z obou stran.

Vskutku ses v tomto odvráčení přišermoval, stůj s tvojí pravou nohou vepředu, tvoje hůl na (zemi) s nataženou paží, tvoje levá ruka ve středu hole, pravá nahoře před tvým obličejem. Stojí-li potom také stejně proti tobě z jeho levé strany, tak přikroč s tvojí levou nohou k němu a přetoč mu svůj horní hrot mezi jeho ruce k jeho obličejí. Odvrátí-li ti to, tak veď svoji pravou nohu k němu a sekni mu z odvráčení tvým zadním hrotem k jeho pravé paži. Udeří-li ti pak také po tvojí pravé paži a ty stojíš vepředu s tvojí levou nohou, tak mu to odvráť s tvým zadním hrotem v pravé ruce, vtom veď svoji prvou nohu k němu a udeř mu tvým zadním hrotem k jeho hrudi. Odvrátí-li ti to, tak přikroč tvojí levou nohou k němu a otoč mu dvakrát s tvými hroty k jeho obličejí. Otočí-li ti také dvakrát, tak stáhni tvoji pravou nohu zpět a odvráť mu to s předním hrotem, vtom mu udeř svým zadním hrotem k jeho obličejí nebo k hrudi a stáhni se zpět do dobrého krytí.

[159r] Ainn gsicht stoss gögen ainnem absetzen.

Item schick dich also mit dem gesichtstoß in dem züfechten, Stee mit dainem linggen füß vor, dain stangen in dainer rechten hand auff dainer rechten hüff, Den ort gegen sainem gesicht, Steet er dann gegen dir in dem absetzen, sainen rechten füß fürgesetzt, sain stangen in der mit, mit sainen beiden henden, gestreckt vor sainem ansicht, so tritt mit dainem rechten füß hinain, und wind Im dainen hindern ort zû sainem gesicht saner rechte Seiten, Setzt er dir daz ab, so wind Im mit dainem andern ort zû sainer brüst, Indes setz dainen rechten schenkel zûrück, und schlag Im mit dainer stangen nach sainer rechten sainen, Schlegt er dir also nach dainer rechten sainen, so tritt mit dainem linggen schenkel hinain. Und setz Im daz ab zwischen dainen baiden henden auff dain lingke seiten, In des stoß Im mit dainem vordern ort zû sainem gesicht, Versetzt er dir daz, so volg mit dainem rechte füß hinnach, und stoß Im mit dainem hindern ort zû sainen

gemechten, Stoßt er dir also unden zû, so tritt mitt dainem linggen füß hindersich, und setz Im daz ab mit dainem hindern ort, Indes tritt mit dainem lingg füß hinain und stoß Im mit ainem zweifachen stoß nach seinem gesicht, tritt damit zûrück in gûte versatzung.

[159r] Rána do obličeje proti jednomu odvráčení.

Vskutku ses tedy s úderem do obličeje přišeroval, stůj s tvojí levou nohou vepředu, tvoje hůl v tvojí pravé ruce na tvém pravém boku, hrotem proti jeho obličeji. Stojí-li pak proti tobě v odvráčení, jeho pravá noha postavená vepředu, jeho hůl ve středním (držení) s jeho oběma rukama, nataženy před jeho obličejem, tedy přikroč s tvojí pravou nohou k němu, a přetoč mu tvůj zadní hrot k jeho obličeji na jeho pravou stranu. Odvrátí-li ti to, přetoč mu svým druhým hrotem k jeho hrudi, vtom se stáhni svojí pravou nohou zpět a udeř mu s tvojí holí po jeho pravé straně. Udeří-li ti také po tvé pravé straně, tak přikroč s tvojí levou nohou k němu. A odvráť mu to mezi tvýma oběma rukama na tvoji levou stranu, vtom mu udeř svým předním hrotem k jeho obličeji. Odvrátí-li ti to, tak veď tvoji pravou nohu k němu a udeř mu svým zadním hrotem k jeho rozkroku. Udeří-li ti také ke spodku (k slabinám), přikroč s tvojí levou k němu a odvráť mu s tvým zadním hrotem. Vtom přikroč s tvojí levou nohou k němu a udeř mu dvakrát po jeho obličeji, odkroč pak do dobrého krytí.

[159v] Zway ein brechen darauff ein wurff geet.

Item wenn du mit dem zuffechten zu dem mann kombst, So tritt mit dainem linggen schenkel hinain, und stoß Im mit dainer stangen nach sainem gesicht von dainer rechten seiten, Versetzt er dir daz, so setz dainen rechten schenkel zurugk, und laß dain stangen durch dain hand schiessen, und schlag In mit dem lang ort zu sainem haubt schlacht er dir also nach dainem haubt, Soversetz Im daz zwischen dainen henden in dain stangen, In daz tritt mit dainem rechten schenkel hinain, und stoß zu mit dainem vorderen ort nach sainem gesicht, Setzt er dir daz ab, so wechsel durch an sainer stangen, volg mit dem linggen fuß hinnach, und stoß Im mit dainem hindern ort nach sainer rechten seiten, Stoßt er dir also nach dainer rechten saiten, so versetz Im daz, und tritt mit dainem rechten schenkel zu Im hinain, Indes stoß Im mit dainem hinderen ort zu sainem gesicht, Stost er dir also nach dainem gesicht, So versetz Im daz, tritt mit dainem rechten schenkel zu Im

hinain, und in dem absetzen fall Im mit dainem vorderen ort an sainen hals, und mit dainem rechten fuß hinder sainen lingken in den hagg, truck oben von dir, und zuch unden zu dir, so felt er zurugk.

[159v] Dvě prolomení proti vržení z projití.

Vskutku když jsi s přišermováním k muži (protivníkovi) přišel, tak přikroč s tvou levou nohou k němu a udeř mu s tvou holí po jeho obličejí z tvé pravé strany. Odvrátí-li ti to, tak stáhni svoji pravou nohu zpět a projdi tvou holí, vyraž tvou rukou a udeř mu s dlouhým hrotem k jeho hlavě. Udeří-li ti pak také na tvou hlavu, tak odvrát mu to mezi tvými rukama na tvé holi, vtom přikroč svojí pravou nohou k němu a udeř mu s tvým vepředu postaveným hrotem po jeho ohličejí. Odvrátí-li ti to, tak promotej (durchwechseln) na jeho holi, veď svoji levou nohu k němu a udeř mu s tvým zadním hrotem po jeho pravé straně. Udeří-li ti pak také na tvou pravou stranu, tak mu to odvrát a přikroč mu tvoji pravou nohou až k němu, vtom mu udeř s tvým zadním hrotem k jeho obličejí. Udeří-li ti pak také po tvém obličejí, tak mu to odvrát, přikroč s tvou pravou nohou až k němu a v odvrácení mu padni s tvým předním hrotem k jeho krku a s tvou pravou nohou za jeho levou v zaháknutí, zatlač svrchu a cukni spodem k tobě, tak spadne dozadu.

[160r] Zwen stoß zu fur oberen plossen.

Item wenn du mit dem zufechten zu dem mann kombst, So tritt mit dainem linggen schenkel hinain, und halt daine arm gestreckt in dainer stangen, dain rechte hand ob dainem haubt, den ort zu sainer prust, Steet er dann auch also gegen dir in dem obern stoß zu dainer obern plöß, sainen linggen fuß furgesetzt, So volg mit dainem rechten schenkel hinach, und wind mit dainer rechten auff dain rechte saiten, und in dem winden, stoß Im dain langen ort in sain gesicht, Wirt er daz stoß gewar, und versetzt dir daz, so wechsel durch on sainer lingk auff sain rechte saitten, und stoß Im zu sainer prust, Stost er dir also zu, so setz Im daz ab, und volg mitt dainem rechten schenkel hinnach, Indes wind Im dainen hinderen ort zu sainem gesicht, und in dem einwinden, so tritt mit dainem rechten fuß zurugk, und stoß Im dainen langen ort zu sainer prust, Versetzt er dir daz, so tritt mit dainem rechten fuß wider hinain, und haue Im mit dem langen ort oben zu sainem

haubt, Schacht er dir also oben zu, so setz Im daz ab mit ainem winden an dainer stangen, Indes stoß Im zweifach nach sainem gesicht, und tritt damit zurugk in guter versatzung.

[160r] Dva údery k hornímu odkrytí.

Vskutku když ses přišermoval a k protivníkovi přišel, tak přikroč s tvojí levou nohou k němu a drž tvoje paže natažené na tvé holi, tvoje pravá ruka nad tvojí hlavou, hrot k jeho hrudi. Stojí-li pak také proti tobě v horním úderu k tvému vrchnímu odkrytí, jeho levá noha postavená vepředu, tak veď tvojí pravou nohou k němu a přetoč s tvojí pravou na tvoji pravou stranu a v přetočení udeř mu dlouhým hrotem do jeho obličej. Bude-li to čekat a odvrátí-li ti to, tak přemotej (*durchwechsln*) z jeho levé na jeho pravou stranu a udeř mu na jeho hrud'. Udeř-li také k tobě, tak mu to odvrať a veď tvoji pravou nohu k němu, vtom mu přetoč tvůj odvrácený hrot k jeho obličej a v přetočení, tak přikroč s tvojí pravou nohou zpět a udeř mu tvým dlouhým hrotem k jeho hrudi. Odvrátí-li to, tak přikroč s tvojí pravou nohou znovu k němu a sekni mu s dlouhým hrotem svrchu k jeho hlavě. Praští-li tě také svrchu, tak mu to odvrať s přetočením na tvojí holi, vtom mu dvakrát udeř po jeho obličej a přitom se stáhni v dobrém krytí.

[188v] Ein lannger Orth gogen ainem anpund.

Item wann du mit dem Zufechten. zu dem Mann geest. so haw dich ausz dem sturtz haw frey zwifach zu Im hinnein. so du dann fur den Man kumpst. so stee. mit deinnem lincken fuosz vor. dein rechte hannd auf deinner rechten huff. dein stanngen mit deinem orth gögen seinnem gesicht. Indes volg mit deinnem rechten schenckel hinnach vnd stosz Im deinen lanngen orth zu seinnem hals. stost er dir also zu deinnem hals vnd du mit deinnem lincken fuosz vorsteest. In dem anpund gögen Im. so nimb Im das hinweck. mit deinnem vordern orth. Indes volg mit deinnem rechten fuosz hinnach. vnd schlag In nach seinnem haupt. vnd Indem schlagen. so wind Im dein stanngen. vornen umb seinnen hals. tritt mit deinnem lincken fuosz fur seinen rechten. vnd truckh oben von dir. vnd haw ob du Im möchtest. die schwach abgewinnen. Bergert er dich also zu schwechen. so volg mit

deinnem lincken fuosz hinnach. vnd nimb Im seinen orth mit deinner stangen. hinweck. Indes wind Im deinnen vordern ort. zu seinnem gesicht. versetzt er dir das. so wechsel Im durch vnd stosz Im widerumb auf die vor geschribnen stat. zu dem gesicht. stost er dir also zwifach nach dem gesicht. so setz Im das ab mit deinnen vordern orth. vnd wind Im denn hindern ort zu seiner prust. zeuch dich damit zuruckh Inn gute versatzung.

[188v] Dlouhý hrot proti navázání.

Vskutku když jsi v přišermování k jednomu přišel, tak sekni volně dvakrát z převráceného seku (sturtzhau) k němu, tak ty potom přijdeš k němu, tak se postav s tvojí levou nohou dopředu, tvoje pravá ruka na tvém pravém boku, tvoje hůl s tvým hrotem proti jeho obličejí. Vtom veď s tvojí pravou nohou k němu a udeř mu svým dlouhým hrotem k jeho krku. Udeří-li ti také k tvému krku a ty stojíš s tvojí levou nohou vepředu ve vazbě proti němu, tak mu to vezmi skrz s tvým předním hrotem. Vtom veď tvoji pravou nohou k němu a udeř mu pak po jeho hlavě. Tak mu přetoč tvojí hůl zepředu na jeho krk. Přikroč s tvojí levou nohou před jeho pravou a tlač svrchu od tebe a sekni mu, pokud chceš, (nad) slabým zvítězíš. Ochrání-li se ti také (se slabým), tak veď s tvojí levou nohou k němu a odeber mu jeho hrot s tvojí holí pryč, vtom mu přetoč tvůj přední hrot k jeho obličejí. Odvrátí-li ti to, tak mu promotej a udeř mu znovu, jak to tu výše stojí popsáno, k obličejí. Udeří-li ti pak také dvakrát po obličejí, tak mu odvrát s tvým předním hrotem a otoč mu pak zadní hrot k jeho hrudi. Stáhni se pak zpět v dobrém krytí.

[189r] Ainn verkerter schlag gögen ainem abnemen.

Item schickh dich also Mit disem zufechten. haw dich freylang mit ainnem zwifachen. prusthaw zu Im hinein. wann du dann zu Im kompst. so tritt mit deinnem rechten. fuosz zu Im hinein Indes lasz die stanngen behennnd vberlauffen. vnd schlag Im nach seinem haupt mit verkerter hannd. greif mit deiner lincken hannd widerumb Inn die stanngen vnd wind Im deinnen vordern orth zu seinem gesicht. stastu dann also gögen Im. mit deinnen lincken fuosz vor. mit gestrackten. armen. Inn deiner stanngen. den ort gogen der Erden. so nimb Im seinnen haw. vnd stich abzwischen deinen baiden henden. In dein stanngen. tritt mit deinem rechten schennckel hinnein vnd wind Im deinnen kurtzen orth. In deiner rechten hannd zu seinem gesicht. versetzt. er dir das. so tritt mit deinnem rechten fuosz. widerumb zuruckh vnd stosz. Im deinnen lanngen orth zu seinem gesicht. stost er dir also zwifach nach deinem gesicht. so nimb Im das hinweck mit

deinnem vordern orth. Indes tritt mit deinnem lincken fuosz hinein vnd stosz Im deinen hindern orth zwifach zu seinem gesicht wirt er des zwifachen stosz gewar. vnd versetzt dir den. so schlag Im behend mit deinem lanngen orth nach seiner rechten seitten. versetzt er dir das furbas. so wind Im zwifach nach seiner prust. tritt damit zuruckh Inn gute versatzung.

[189r] Jeden převrácený úder proti odebrání.

Vskutku se tedy k tobě s tímto přišermoval, sekni volně s dvojitým úderem až k němu na hrud'. Když pak k němu přicházíš, tak přikroč s tvojí pravou nohou k němu, vtom nechej hůl šikovně projít a udeř mu po jeho hlavě (a) s převrácenou rukou chytň mu s tvojí levou rukou znovu hůl a přetoč mu tvůj přední hrot k jeho obličejí. Stojíš-li pak takhle proti němu s tvojí levou nohou vepředu v natažených rukách (s) tvojí holi a hrot proti zemi, tak odeber jeho sek a bodni mezi oběma tvýma rukama na tvé holi (a) přikroč s tvojí pravou nohou k němu a přetoč mu tvým krátkým hrotem v tvé pravé ruce k jeho obličejí. Odvrátí-li ti to, tak odkroč tvojí pravou nohou znovu zpět a udeř mu tvým dlouhým hrotem k jeho obličejí. Udeří-li ti také dvakrát po tvém obličejí, tak mu odvrát s tvým předním hrotem, vtom přikroč s tvojí levou nohou k němu a udeř mu tvým zadním hrotem dvakrát k jeho obličejí. Bude-li ti chtít dvakrát udeřit a odvrátíš-li to, tak mu šikovně udeř s tvým dlouhým hrotem po jeho pravé straně. Odvrátí-li to následně, tak přetoč mu dvakrát po jeho hrudi, odkroč poté zpět v dobrém krytí.

[189v] Ein gewicht stosz gogen ainem gemecht stosz.

Item wann du mit dem Zufechten zu dem Mann kompst so tritt mit deinnem lincken schenckel hinnein vnd halt dein stanngen mit deinner rechten hand. ob deinnem haupt. dein lincken hand wol davornen Inn deiner stanngen. vnd stich Im nach seinem lincken Elenpogen. so nimbstu Im das gewicht. stost er dir also nach deinnem gewicht deinnes lincken arms. vnd du dein stanngen auch Inn deinner rechten hand hast ob deinnem haupt. dein lincken fuosz furgesetzt. so setz Im das ab vbersich auf an deiner stanngen. Indes. stosz Im nach seinen gemechten. so trifstu . mit deinnem stosz vnnd der sein ist umb sunst. Inndem volg mit deinnem rechten schenckel hinnein vnd wind Im deinnen hindern orth zu seinem gesicht. windt er dir also zu deinem gesicht. so setz Im das ab mit deinnem vordern orth. vnd halt dein stanngen. krad vor deinnem ansicht. In dem tritt mit deinnem rechten fuosz

zu Im hinnein vnd schlag Im sein stanngen mit deinnem hindern orth ausz seiner vordern hand. vnd stosz Im mit deinnem vordern orth zu seinem gesicht. setzter dir das ab. so zeuch deinen rechten schenckel zuruckh vnd scheusz Im dein lanngen orth zu seiner prust / tritt damit zuruckh Inn guter versatzung.

[189v] Jeden silný úder proti úderu do koulí.

Vskutku když k někomu v přišermování přicházíš, tak přikroč s tvojí levou nohou k němu a drž tvoji hůl s tvojí pravou rukou jakoby u tvojí hlavy, tvá levá ruka dobře umístěna vepředu na tvojí holi. A udeř mu (bodni) mu po jeho levém loktu, tak mu vezmeš rovnováhu. Udeří-li ti také pak do tvojí rovnovážné pozice (na) tvoji levou paži a ty máš také tvoji hůl v tvé pravé ruce jakoby (u) tvojí hlavy (a) tvoje levá noha postavená vepředu. Tak odvráť mu to s přehledem tvojí holí, vtom mu udeř po jeho koulích. Tedy přikroč s tvým úderem zespod bez námahy. Vtom veď tvojí pravou nohou až k němu a přetoč mu tvůj zadní hrot k jeho obličejí. Přetočí-li ti také k tvému obličejí, tak mu to odvráť se svým předním hrotem a drž svoji hůl zpřímá před tvým obličejem. Přikroč s tvojí pravou nohou k němu a udeř na jeho hůl s tvým zadním hrotem z jeho přední ruky a udeř mu s tvým předním hrotem k jeho obličejí. Odvrátí-li ti to, tak stáhni tvoji pravou nohu zpět a nasad' mu tvůj dlouhý hrot k jeho hrudi, odkroč k tomu zpět v dobrém krytí.

[190r] Ain Leger Inn der wag gögen ainem gewalt stosz.

Item schickh also mit Dem zufechten. Inn disem leger. stee mit gleichen fuossen zusammen. dein stanngen auf der Erden. die linck hand miten Inn der stanngen. dir recht Inn deinner rechten seitten. vnnd gib dich mit deinnem leib Inn die wag. Indes tritt mit deinnem lincken schenckel hinnein vnd stosz Im deinen lanngen orth nach seiner prust. stost er dir also nach deinner Brust. vnnd du mit deinnem lincken fuosz vorsteest. dein stanngen auf deinnem lincken schenckel. auf der Erden. dein rechten hand ob deinnem haupt. bey deinem orth. so tritt mit deinem rechten schenckel hinnein. vnd setz Im das ab mit deinem vordern orth deinner rechten hand Indem tritt mit deinnem rechten fuosz wider zuruckh. vnnd stosz Im mit dem gwalt stosz mit deiner sterckh zu seinem gesicht. mit deinem langen ort. stost er dir also mit der sterckh zu deinnem gesicht. so tritt mit deinnem lincken

fuosz In triangel. so geestu Im ausz seinem stosz. Indes tritt mit deinnem Rechten schenckel. zu Im hinein. vnd lasz dein stangen. vberlaufen vnnd schlag Im nach seinem haupt. Inn dem greiff mit deinner lincken hand widerumb Inn dein stanngen. vnd wend dich damit zwifach von Im zuruckh Inn gute versatzung.

[190r] Jedna pozice v rovnováze proti silnému úderu.

Vskutku ses také k němu přišermoval v této pozici, stojíš těsně s nohama u sebe, tvoje hůl na zemi a levá ruka uprostřed hole, tvoje pravá ruka na tvoji pravé straně a hotov se (postav se) s tvým tělem do rovnováhy. Vtom přikroč s tvoji levou nohou k němu a udeř mu tvým dlouhým hrotem po jeho hrudi. Udeří-li ti pak také na tvoji hrud' a ty stojíš s levou nohou vepředu, tvoje hůl na tvém levém stehně na zemi, tvoje pravá ruka jakoby (nad) tvoji hlavou u tvého hrotu, tak přikroč s tvoji pravou nohou k němu a odvráť mu to s tvým předním hrotem tvé pravé ruky a vtom odkroč s tvoji pravou nohou znovu zpět a udeř mu s mocným úderem s tvoji silou k jeho obličejí s tvým dlouhým hrotem. Udeří-li ti také se silou k tvému obličejí, tak odkroč s tvoji levou nohou do trojúhelníku¹⁵, tak mu odejdeš z jeho rány, vtom přikroč s tvoji pravou nohou k němu a vrhni tvoji hůl, projdi a udeř mu po jeho hlavě, vtom uchop tvoji levou rukou znovu (na) tvoji holi a otoč (holí) přitom dvakrát od něho zpět v dobrém krytí.

¹⁵ Zde má zřejmě autor na mysli výchozí pozici levého bojovníka na příslušném obrázku.

[190v] Ein langer ort mit ainem abnemen gögen ainem geschrenckten Wechsel.

Item wann du mit Dem zufechten zu dem Man kompst so tritt mit deinem rechten fuosz hinein. vnd halt dein stangen vornen auf der erden. dein rechte hand miten dar Im die linnckh hinten bey deinem. orth. Inn deiner lincken huff. stat er dann also gögen dir In dem geschrenckten wechsel. seinen rechten fuosz furgesetzt. so gee auf mit deinem lanngen orth Indes volg mit deinem lincken schenckel hinnach vnd stosz Im nach seinem gesicht. setzt er dir das. ab. so volg mit deinem rechten fuosz hinnach. vnd wind Im deinen hindern orth zu seinem gesicht oder der prust. stost er dir also zwifach zu deinem gesicht. so gee auf mit deiner stangen. vnd setz Im das ab. mit deinem vordern orth. volg mit deinem lincken schenckel hinnach vnd stosz Im deinen hindern orth zu seinem gesicht ausz dem geschrenckten wechsel versetzt er dir das. so wind Im behend

wider. zwifach ein zu seiner lincken seiten. raist er dir also nach. so setz Im das ab mit deiner halben stangen. volg mit deinem lincken schenckel hinnach vnd stich Im mit deinem hindern orth. zu seiner lincken seiten Indes zeuch deinen lincken schenckel zuruckh. vnd schlag Im mit deinem vordern orth zu seinem haupt. tritt damit zuruckh Inn guter versatzung.

[190v] Pozice hrotu s odebrání proti zkříženému přemotání.

Vskutku když jsi v přišermování k jednomu přišel, tak přikroč tvou pravou nohou k němu a drž svoji hůl předním hrotem na zemi, tvoje pravá ruka ve středu (hole, a) potom levá (ruka) vzadu při tvém hrotu na tvém levém boku. Stojí-li pak také proti tobě ve zkříženém přemotání¹⁶, jeho pravá noha postavená dopředu, tak vyjdi (vyraž) s tvým dlouhým hrotem, vtom veď tvoji levou nohou k němu a udeř mu pak po jeho obličej. Odvrátí-li ti to, tak veď tvoji pravou nohu k němu a přetoč mu tvůj zadní hrot k jeho obličej nebo k hrudi. Udeří-li ti také dvakrát k tvému obličej, tak vyraž s tvoji hólí a odvráť mu to s tvým předním hrotem. Veď tvoji levou nohou k němu a udeř mu tvým zadním hrotem k jeho obličej ze zkříženého přemotání. Odvrátí-li ti to, tak mu přetoč šikovně dvakrát proti k jeho levé straně. Jde-li ti pak také, tak mu to odvráť s tvoji poloviční hólí, veď svoji levou nohu k němu a bodni mu s tvým zadním hrotem k jeho levé straně, vtom cukni tvoji levou nohou zpět a udeř mu s tvým předním hrotem k jeho hlavě. Odkroč k tomu zpátky v dobrém krytu.

¹⁶ Zde má zřejmě autor opět na mysli výchozí pozici pravého bojovníka na příslušném obrázku.

[191r] Zwen ober stösz zu der Prüst von Irer lincken seiten.

Item schickh dich also Mit disem zufechten trit mit deinem lincken fuosz zu Im hinnein vnd stosz Im mit deiner stangen. von deiner lincken seitten zu seiner lincken prust zwischen seinen armen hinnein stat er dann gögen dir auch In dem obern stosz von seiner lincken seitten. vnd hat seinen linncken fuosz furgesetzt. vnd stost dir auch also nach deiner prust. so lasz dein lincke hannd von deiner stangen. vnd greif damit In sein stangen bey seinem orth. Indes wind Im mit deiner rechten hannd. deinnen Orth vnder. sein lincken Ochsen. vnnnd trit mit deinem rechten fuosz zu Im hinein. wend dich damit auf dein rechten seitten. mit Creiszweisen armen. mit baiden stangen. so sperstu In das er zu kainer arbeit kumen kann. hater dich also beschlossen. das du mit deiner stangen zu kainer arbeit kumen kanst. so lasz die stang behennnd fallen setz deinnen lincken fuosz

auswendig hinder seinen rechten. vnnnd greif mit deiner rechten. hand nach seiner rechten kniepuß vnd mit deiner lincken vnder sein rechten Ochsen. wol umb dein leib hinnumb. so wirfstu In. das er dir kainer schaden kann zufiegen.

[191r] Dva horní údery k hrudi z jeho levé strany.

Vskutku ses také k němu přišermoval, přikroč s tvojí levou nohou k němu a udeř mu s tvojí holí z tvojí levé strany k jeho levé (straně) hrudi mezi jeho paže. Stojí-li pak proti tobě také ve vrchním úderu z levé strany, má levou nohu postavenou vepředu a udeří ti také takto po tvojí hrudi, tak sejmí tvoji levou ruku z tvojí hole a uchop mu s ní jeho hůl u hrotu. Vtom mu přetoč tvojí pravou rukou tvůj hrot pod jeho levé rameno a přikroč s tvojí pravou nohou k němu. Přetočil-li ti k tomu na tvoji pravou stranu se zkříženýma rukama s oběma holema, tak mu to uzavři, že on nemůže přijít k žádné práci. Uzavřel-li tě takto, že s tvojí holí nemůžeš přijít k žádné práci, tak odhoď hůl (a nechej ji) šikovně spadnout, nasad' tvoji levou nohu zvnějšku za jeho pravou a uchop s tvojí pravou rukou po jeho pravé podkolenní jamce a s tvojí levou pod jeho pravým ramenem kolem tvého těla kolem něj. Tak jej vrhneš. Tak ti nemůže způsobit žádnou škodu.

[191v] Ainen geworffnen gefangen zuhallten das ernit auf kan.

Item halt dich also Mit disem zufechten. haw dich In dem sturtzhaw. zu Im hinein. setz deinen lincken fuosz vor. vnd stosz Im mit deinem vordern orth zu seinem gesicht. stosz er dir also zu deinem gesicht. vnd du auch Inn dem zufechten bist gögen Im. so setz. Im das ab mit ainem winden vornen an deinner stanngen. trit mit deinnem rechten fuosz zu Im hinein. vnd stosz Im mit deinnem lanngen orth zu seiner prust. stost er dir also nach deinner prust. so trit wol zu Im hinein vnd setz Im den stosz ab. mitten Inn dein stanngen. zwischen deinen baiden henden. Indes wirff dein stanngen vber deinnen kopff hinaus vnd gib dich mit deinnem leib Inn die wag. vnd greiff mit baiden henden. nach seiner waich truck In zu dir vnd heb In wol vbersich so hastu Inn. In der schwech Indes wirff In vnnder dich. hastu In dann geworffen. vnd zu fal pracht. so knie Im mit deinnem rechten fuosz zwischen baid fuesz. auf seine gemecht vnd mit dem lincken

vnder seinnen rechten. vnd fasz Im baid hend oder dir gurgel. truckh fast allenthalben. zur erden. so behelstu In. bistu dann Je vergwaltiget. vnd vnder geworffen. so hab eilendts gut acht. das dir deine hend nit verschlossen. sonder far Im gleich mit ainer hand Ins angesicht den daumen vnders kin die andere finger vnder vnder den augapffel. greiff also starckh. mit der anndern hand stosz starckh zu den gemechten. streckh ainen fuosz der dir am ledigistenist vnd zeuch In geschwind wider an dich so gibstu Im ein guts zu den gemechten. mit disen dreien griffen zu ainem mal magstu In von dir bringen

[191v] Vržení a chycení k držení, ze kterého nemůže k ničemu přijít

Vskutku drží tě takto v přišermování, sekni v převráceném seku až k němu. Postav tvoji levou nohu dopředu a udeř mu s tvým předním hrotem k jeho obličej. Udeří-li ti také k tvému obličej a ty také v přišermování jsi proti němu, tak mu to odvráť s přetočením vepředu na tvoji holi. Přikroč s tvoji pravou nohou až k němu a udeř mu s tvým dlouhým hrotem k jeho hrudi. Udeří-li ti pak také po tvé hrudi, tak přikroč dobře až k němu a odvráť mu ten úder středem na tvé holi mezi oběma tvýma rukama. Vtom vrhni tvoji hůl přes jeho hlavu za něj a hotov se s tvým tělem do rovnováhy a uchop oběma tvýma rukama po jeho slabé (části hole, a) tiskni mu k sobě a nastav mu s přehledem, tak jej máš. Při slabém vtom vrhni jej pod sebe. Máš ho pak vrženého a v upadnutí (to chce) prolomit, tak ho zaklekni s tvoji pravou nohou mezi obě jeho nohy na jeho koule a s levou pod jeho pravou a pevně mu obě ruce nebo tvoje hrdlo tiskni pevně všude (po celém těle) k zemi, tak jej držíš. Jsi pak vržený na zem a kontrolován, tak urychleně dobře pracuj, tedy ti tvoje ruce nemůže uzamknout, nýbrž vraž mu těsně s rukou do jeho obličej palec pod bradu, další prst pod oční důlek. Chytni také silně tvoji druhou rukou, udeř silně ke koulím. Natáhni nohu, která není zatížena a vyškubni se proti němu rychle, tak mu dej úder ke koulím. S těmito třemi úchopy od tebe můžeš k němu přijít.

BOJ S HOLÍ DLE MISTRŮ 15. A PRVNÍ POLOVINY 16. STOLETÍ NORIMBERSKÉ TRADICE

¹⁷ Poslední čtyři vyobrazení bojovníků s krátkou holí jsou na zdrojových stránkách uvedeny bez textu, přesto je zde kvůli kompletnosti uvádím.

Závěrem...

pevně doufám, že předložené texty budou veškeré šermířské veřejnosti i komukoliv jinému k užitku, rozhodne-li se do nich nahlédnout.

Rád bych Tě, ctěný čtenáři, ještě poprosil, abys v případě užití tohoto díla či jeho části uvedl autora překladu.

Nyní už nezbývá popřát než pevné nervy při studiu, stejně jako při cvičeních a tréninzích a pamatujme, že dnešní trénink z nás udělá lepšího šermíře, než kterým jsme byli na tom včerejším.

S dobrými úmysly a Boží pomocí, pusťme se do boje!

ZDROJE INFORMACÍ

- FABIAN, M.,: Codex wallerstein a Anton Rast, vytvořeno 2016, dostupné na < <http://sermiari.sk/codex-wallerstein-a-anton-rast/> > (cit. 31. 10. 2016).
- FABIAN, M.,: GNM HS 3227a (Doebringer Fechtbuch), Bratislavský šermiarský spolok (překlad anonymního autora), vytvořeno 2014, dostupný na <http://sermiari.sk/files/hs3227a_2.1.pdf> (cit. 31. 10. 2016).
- KLENIANU P, Jens. Ms Germ Quart 2010 – Fechtbuch Im Meier (překlad do moderní němčiny překlad) [online] dostupné na <<https://www.scribd.com/document/56047369/Ms-Germ-Quart-2010-Fechtbuch-Im-Meier> > (cit. 1. 11. 2016).
- Wiktenauer.com [online] Andre Paurñfeyndt (naposledy editováno 31. 10. 2016), dostupné na < http://wiktenauer.com/wiki/Andre_Paur%C3%B1feyndt > (cit. 31. 10. 2016).
- Wiktenauer.com [online] Antonius Rast, (naposledy editováno 5. 10. 2015), dostupné na < http://wiktenauer.com/wiki/Antonius_Rast > (cit. 31. 10. 2016).
- Wiktenauer.com [online] Paulus Hector Mair, (naposledy editováno 18. 9. 2016), dostupné na <http://wiktenauer.com/wiki/Paulus_Hector_Mair > (cit. 31. 10. 2016).
- Wiktenauer.com [online] Peter Falkner, (naposledy editováno 23. 8. 2016), dostupné na < http://wiktenauer.com/wiki/Peter_Falkner > (cit. 31. 10. 2016).

Překlady byly započaty v srpnu a dokončeny v říjnu roku 2016.
Texty včetně poznámek a úvodního textu vytvořil Petr Dujka
Úprava grafické, stylistické a gramatické části: Adéla Teličková, Petr Dujka
Dílo vzniklo s přispěním členů Zlínské šermířské společnosti.